

28. janúar 2021

Heilbrigðisútgjöld á Íslandi 1998–2019 *Health expenditure in Iceland 1998–2019*

Samantekt

Í þessu riti eru meginniðurstöður heilbrigðisútgjalda kynntar fyrir árin 1998–2019, flokkaðar á grundvelli alþjóðlegra staðla og flokkunarkerfa. Útgjöld hins opinbera eru flokkuð eftir málaflokkum á grundvelli svokallaðs COFOG-flokkunarkerfis (Classification of the Functions of Government) og útgjöld einkaaðila eftir neysluflokkum á grundvelli COICOP-flokkunarkerfis (Classification of Individual Consumption by Purpose). Auk þess eru rekstrarútgjöld (e. current health expenditure) til heilbrigðismála flokkuð eftir fjármögnunaraðilum, veitendum og tegund þjónustu á grundvelli SHA-staðals (System of Health Accounts) sem þróaður var af hálfu Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD) í samvinnu við Eurostat, hagstofu Evrópusambandsins, og Alþjóðaheilbrigðismálastofnunina (WHO) og felur í sér ítarlega og samræmda sundurliðun útgjalda og er sérstaklega ætlað að auðvelda samanburð landa á milli. Ólíkt COFOG-flokkun nær SHA-flokkunarkerfið einungis yfir rekstrarútgjöld til heilbrigðismála þar sem fjárfesting hefur verið dregin frá.

Heildarútgjöld til heilbrigðismála árið 2019 námu tæpum 269 milljörðum króna eða 8,9% af landsframleiðslu og hafa hækkað lítillega sem hlutfall af landsframleiðslu síðasta áratug en námu 8,8% árið 2018. Hluttur hins opinbera nam 224 milljörðum króna árið 2019, rúmlega 83% af heildarútgjöldunum, en hluttur einkaaðila 44,6 milljörðum króna.

Samkvæmt COFOG- og COICOP-stöðlunum runnu 57% af heildarútgjöldum heilbrigðismála til þjónustu sjúkrahúsanna árið 2019, þ.e. sjúkrahúsa og hjúkrunarheimila, tæplega 28% til þjónustu við ferlisjúklinga, 13% til lækninga- og hjúkrunarvara og rúmlega 2% til forvarna og annarra heilbrigðisþátta.

Þónokkrar breytingar hafa orðið á rekstrarfyrirkomulagi í heilbrigðiskerfinu á því tímabili sem niðurstöður spanna. Nokkur almenn sjúkrahús hafa verið sameinuð og töluverð sameining hefur einnig átt sér stað á meðal heilbrigðisstofnana síðasta áratug. Árið 1998 féllu 23 stofnanir undir almenna sjúkrahúsþjónustu en stofnanirnar voru einungis 8 árið 2019.

Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála í aðildarríkjum OECD, samkvæmt SHA-staðlinum, námu að meðaltali 8,8% af landsframleiðslu ríkjanna árið 2018 og sama hlutfall samkvæmt bráðabirgðatölum 2019. Mikill munur er á milli einstakra ríkja en rekstrarútgjöld Íslands námu 8,4% af landsframleiðslu árið 2018 og 8,6% árið 2019.

Inngangur

Í ritinu eru heilbrigðisútgjöld gerð upp samkvæmt COFOG-, COICOP- og SHA-stöðlum.

Rit þetta veitir notendum yfirlit um heilbrigðisútgjöld hér á landi síðustu ár. Í fyrsta kafla er gerð grein fyrir útgjaldaþróun málaflokksins frá árinu 1980. Í öðrum kafla er vikið að meginþjónustuflokkum heilbrigðisútgjalda á árunum 1998 til 2019. Í þriðja kafla er farið yfir útgjöld hins opinbera á þessu sviði yfir sama tímabil samkvæmt COFOG-flokkun og í þeim fjórða er gerð grein fyrir heilbrigðisútgjöldum einkaaðila samkvæmt COICOP-flokkun. Í fimmta kafla er breytingum og samruna almennu sjúkrahúsanna á tímabilinu 1998-2019 gerð skil. Í sjötta kafla er farið yfir uppgjör heilbrigðisútgjalda samkvæmt SHA-staðlinum fyrir tímabilið 2003-2019. Erlendur samanburður á meginhagstærðum heilbrigðisútgjalda á milli Íslands og OECD-ríkja er að finna í sjöunda kafla samkvæmt SHA-staðlinum.

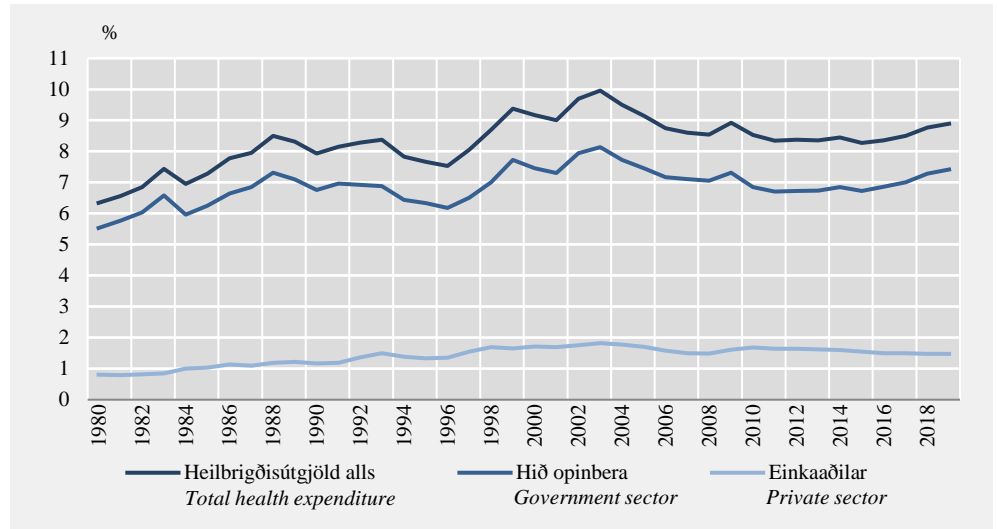
1. Breyting heilbrigðisútgjalda árin 1980–2019

Útgjöld til heilbrigðismála hafa á tæplega 40 árum vaxið úr 6,3% af landsframleiðslu í 8,9% ...

Heildarútgjöld til heilbrigðismála hafa aukist úr ríflega 6,3% af landsframleiðslu í upphafi níunda áratugarins í um 8,9% af landsframleiðslu árið 2019. Það samsvarar tæplega 269 milljörðum króna á verðlagi þess árs (sjá töflu 4 í töfluviðauka, bls. 21–32). Eftir þessum mælikvarða reyndust útgjöldin hæst árið 2003 eða 10% af landsframleiðslu. Í þessu samhengi verður að hafa í huga að hagvöxtur var lítil á árunum 2002 og 2003 en jókst hinsvegar verulega á árunum 2004–2007.

Mynd 1. Heilbrigðisútgjöld sem hlutfall af landsframleiðslu 1980–2019

Figure 1. Health expenditures as per cent of GDP 1980–2019

Árið 2019 greiddi hið opinbera um 224 milljarða króna til heilbrigðismála og einkaaðilar 44,6 milljarða. Frá árinu 1980 hafa útgjöld hins opinbera til þessa málaflokks aukist úr því sem nemur um 5,5% af landsframleiðslu í rúmlega 7,4% árið 2019. Árið 1980 námu heilbrigðisútgjöld einkaaðila 0,8% af landsframleiðslu en fóru hæst í 1,8% af landsframleiðslu árið 2003 en frá árinu 2016 hafa útgjöld einkaaðila numið um 1,5% af landsframleiðslu. Hluttur einkaaðila í heildarútgjöldum til heilbrigðismála hefur farið vaxandi, var 12,8% árið 1980 en 16,6% árið 2019. Hámarki náði þátttaka einkaaðila, heimila og félagasamtaka, árið 2010 er hún nam 19,7% af heildarútgjöldum til heilbrigðismála en hefur dregist saman síðan.

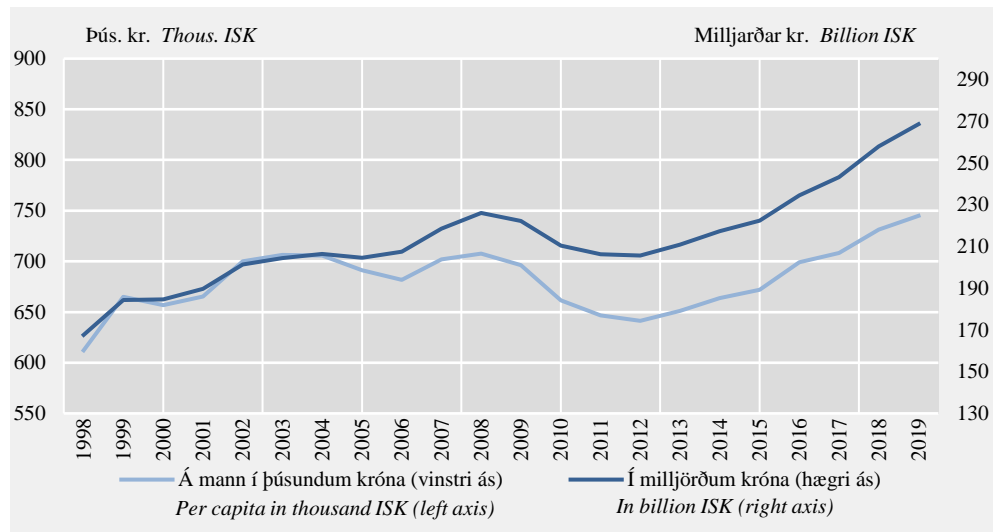
... og að magni til hafa þau rúmlega þrefaldast síðan 1980.

Til þess að meta vöxt heildarútgjalda til heilbrigðismála að raungildi frá 1980 er nærtækast að staðvirða heilbrigðisútgjöld hins opinbera með verðvísitölu samneyslu

og útgjöld einkaaðila með verðvísitölu heilbrigðisútgjalda einkaneyslunnar. Í upphafi níunda áratugarins voru heildarútgjöld til heilbrigðismála um 77 milljarðar króna á verðlagi 2019 samanborið við tæplega 269 milljarða árið 2019. Heilbrigðisútgjöld hafa því rúmlega þrefaldast að magni (um 249% vöxtur) á tímabilinu. Heilbrigðisútgjöld á mann á föstu verðlagi 2019 voru um 745 þúsund krónur árið 2019, 657 þúsund um aldamót en 337 þúsund krónur í upphafi níunda áratugarins og hafa því rúmlega tvöfaldast að magni (121% vöxtur) á tímabilinu 1980-2019.

Mynd 2. Heilbrigðisútgjöld staðvirt á verðlagi 2019

Figure 2. Health expenditure at 2019 prices

2. Meginþjónustuflokkar heilbrigðisútgjalda

Um 57% heilbrigðisútgjalda runnu til sjúkrastofnana árið 2019, þ.e. sjúkrahúsa og hjúkrunarheimila.

Heilbrigðisútgjöld má sundurliða eftir meginþjónustuflokkum í samræmi við COFOG-flokkun¹ fyrir opinber heilbrigðisútgjöld en COICOP-flokkun² við greiningu á heilbrigðisútgjöldum einkaaðila eins og gert er í töflu 1 hér að neðan og í töflu 4, 6 og 7 í töfluviðauka (bls. 21–28). Árið 2019 runnu um 57% heilbrigðisútgjalda ársins til þjónustu sjúkrastofnana, þ.e. sjúkrahúsa og hjúkrunarheimila, og um 28% til þjónustu við ferlisjúklinga sem þjónusta heilsugæslanna tilheyrir að hluta. Um 13% útgjaldanna voru vegna lækningavara og hjálpartækja og það sem eftir stendur, eða um 2%, runnu til forvarna, stjórnunar og annarra heilbrigðisþátta.

¹ COFOG stendur fyrir Classification of the Functions of Government og er staðall fyrir flokkun á útgjöldum hins opinbera eftir málaflokkum. Sameinuðu þjóðirnar gefa staðalinn út en hann er notaður af alþjóðastofnunum svo sem OECD, IMF og Eurostat. Sjá: https://hagstofa.is/media/42440/Greinarger%C3%B0-heild_-310510.pdf.

² COICOP stendur fyrir Classification of Individual Consumption According to Purpose og er staðall til þess að flokka einkaneysluútgjöld. Sameinuðu þjóðirnar gefa flokkunina út og er hún notuð af alþjóðastofnunum svo sem OECD, IMF og Eurostat. Sjá: <https://hagstofa.is/adferdir-og-flokkun/visitolur/coicop-flokkunarkerfi-fyrir-einkaneyslu-voru-og-thjonustu/>.

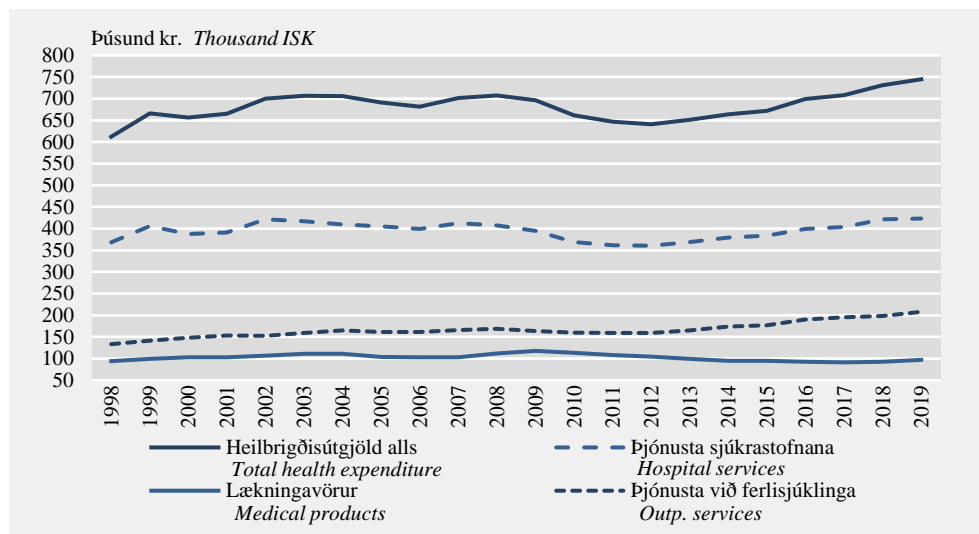
Tafla 1. Heildarútgjöld til heilbrigðismála, sundurliðuð

Table 1. Total expenditure on health care, breakdown

Millj. kr. Million ISK	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2019
Heilbrigðisútgjöld alls							
<i>Total health expenditure</i>	52.484	82.775	107.223	143.455	176.305	248.588	268.583
1. Lækningavörur og hjálpartæki							
<i>1. Medical products, applicances and equip.</i>	8.847	13.701	17.298	26.217	26.441	31.624	34.948
2. Þjónusta við ferlisjúklinga							
<i>2. Outpatient services</i>	12.403	18.992	26.387	35.975	47.476	67.709	74.989
3. Þjónusta sjúkrastofnana							
<i>3. Hospital services</i>	29.897	47.862	60.816	77.121	98.224	142.725	152.628
4. Forvarnir og alm. heilbrigðisþjónusta							
<i>4. Public health services</i>	245	383	516	674	640	692	673
5. Heilbrigðismál, ót.a.s.							
<i>5. Health n.e.c.</i>	1.092	1.837	2.205	3.467	3.524	5.838	5.346

Mynd 3. Heilbrigðisútgjöld á mann á verðlagi 2019

Figure 3. Health expenditures per capita at 2019 prices

Árið 2019 runnu 152,6 milljarðar króna til þjónustu sjúkrastofnana en það samsvarar um 423 þúsund krónum á mann og hafa útgjöld á mann til þessarar þjónustu aldrei verið hærri. Árið 1998 var 368 þúsundum króna á mann á verðlagi 2019 ráðstafað til þessarar þjónustu og er raunhækkunin því um 15% á tímabilinu. Til þjónustu við ferlisjúklinga runnu tæplega 75 milljarðar króna árið 2019 eða 208 þúsund krónur á mann samanborið við um 133 þúsund krónur árið 1998 sem er um 56% raunhækkun á tímabilinu og hafa útgjöldin á mann aldrei verið hærri en árið 2019. Til lækningavara og hjálpartækja var ráðstafað tæplega 35 milljörðum króna árið 2019 en það samsvarar tæplega 97 þúsund krónum á mann og er raunhækkunin frá 1998 einungis um 3%. Útgjöld á mann til lækningavara og hjálpartækja voru hæst árið 2009 eða tæplega 118 þúsund krónur á verðlagi 2019.

3. Heilbrigðisútgjöld hins opinbera 1998–2019

Heilbrigðisútgjöld hins opinbera námu um 7,4% af landsframleiðslu 2019

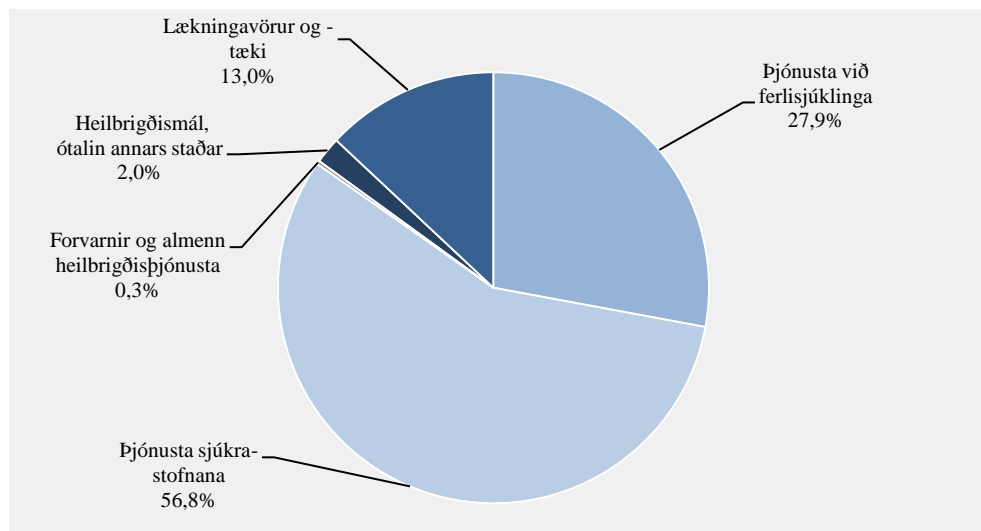
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera eru meðal annars flokkuð eftir málafokkum í samræmi við COFOG-flokkunina eins og sjá má í töflu 2 og töflu 6 í töfluviðauka (bls. 25–26). Árið 2019 námu útgjöld hins opinbera til heilbrigðismála um 224 milljörðum króna, eða það sem nemur 7,4% af landsframleiðslu sama árs, en útgjöldunum til heilbrigðismála má skipta í fimm megin þjónustuflokka. Um 68% af útgjöldum hins opinbera til heilbrigðismála runnu til þjónustu sjúkrastofnana, þ.e. sjúkrahúsa og hjúkrunarheimila, um 23% til þjónustu við ferlisjúklinga og um 7% til kaupa á lækningavörum og hjálpartækjum handa ferlisjúklingum. Það sem eftir stendur, eða um 2,5%, rann til stjórnunar, forvarna og annarrar heilbrigðisþjónustu. Nánar verður farið í útgjöld til þessara þjónustuflokka hér að neðan og þróun þeirra á tímabilinu.

Opinber útgjöld til almennrar sjúkraþjónustu námu 152 milljörðum króna 2019 eða um 5% af landsframleiðslu

Árið 2019 námu útgjöld hins opinbera til sjúkrastofnana um 152 milljörðum króna eða sem samsvarar um 5% af landsframleiðslu þess árs og hefur það hlutfall haldist tiltölulega stöðugt frá 1998, eða á bilinu 4,5% til 5,6% af landsframleiðslu á tímabilinu en var hæst á árunum 2002 og 2003. Af útgjöldum til sjúkrastofnana árið 2019 var hlutur almennra sjúkrahúsa stærstur, 68,7% en útgjöld vegna hjúkrunar- og endurhæfingarstofnana þar næst, 29,6%. Útgjöld hins opinbera vegna þjónustu sjúkrastofnana námu 420 þúsund krónum á mann árið 2019, á föstu verðlagi, sem er heldur hærri fjárhæð en undanfarin ár. Mest er hækkunin á mann vegna hjúkrunar- og endurhæfingarstofnana en þau útgjöld hafa hækkað um 26% frá árinu 2010 en útgjöld til almenna sjúkrahúsa hækkaðu um 11% á sama tímabili.

Mynd 4. Heilbrigðisútgjöld hins opinbera 2019, hlutfallsleg skipting

Figure 4. Public health expenditure 2019, breakdown

Skýringar Notes: Útgjöld flokkuð skv. COFOG staðlinum. Expenditure classified according to the COFOG classification.

Tafla 2. Heilbrigðisútgjöld hins opinbera sem hlutfall af landsframleiðslu 1998–2019

Table 2. Public health expenditure 1998–2019, percent of GDP

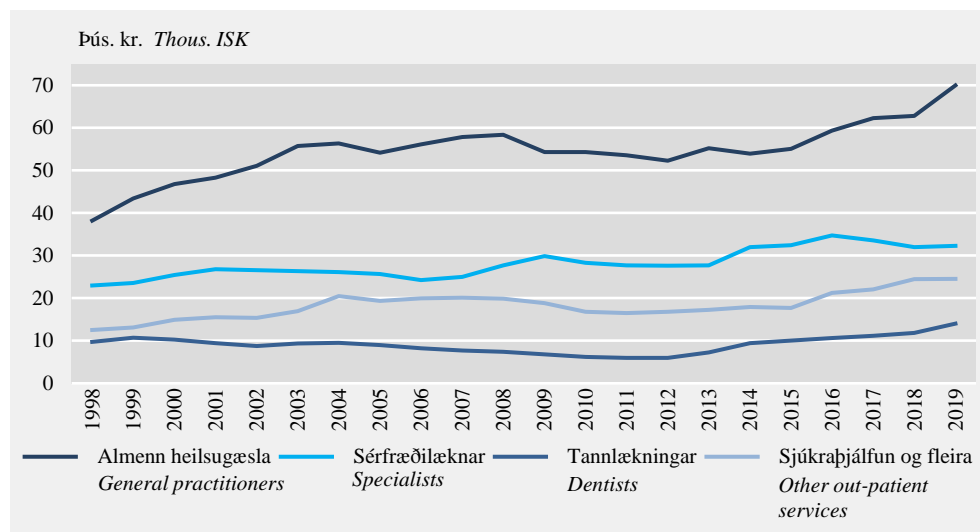
Hlutfall af VLF <i>Percent of GDP</i>	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2019
Opinber heilbrigðisútgjöld alls							
<i>Total public health expenditure</i>	7,02	7,96	7,27	6,88	6,89	7,29	7,42
1. Lækningavörur og hjálpartæki							
<i>1. Medical prod., applicances and equip.</i>	0,76	0,78	0,69	0,75	0,58	0,50	0,53
1.1 Lyf							
<i>1.1 Pharmaceutical products</i>	0,66	0,64	0,55	0,57	0,40	0,32	0,35
1.2 Hjálpartæki							
<i>1.2 Other medical products</i>	0,10	0,14	0,14	0,18	0,18	0,18	0,18
2. Þjónusta við ferlisjúklinga							
<i>2. Outpatient services</i>	1,12	1,35	1,35	1,31	1,41	1,57	1,68
2.1 Almenn heilsugæsla							
<i>2.1 General medical services</i>	0,51	0,68	0,70	0,68	0,67	0,75	0,84
2.2 Sérfræðilæknar							
<i>2.2 Specialized medical services</i>	0,31	0,35	0,30	0,35	0,40	0,38	0,39
2.3 Tannlæknar							
<i>2.3 Dental services</i>	0,13	0,12	0,10	0,08	0,12	0,14	0,17
2.4 Sjúkra- og iðjuþjálfun o.fl.							
<i>2.4 Paramedical services</i>	0,17	0,20	0,25	0,21	0,22	0,29	0,29
3. Þjónusta sjúkrahúsanna							
<i>3. Hospital services</i>	4,91	5,57	4,93	4,55	4,67	5,00	5,02
3.1 Almenn sjúkrahúsaþjónusta							
<i>3.1 General hospital services</i>	3,78	4,06	3,53	3,22	3,27	3,40	3,45
3.2 Sérhæfð sjúkrahúsaþjónusta							
<i>3.2 Specialized hospital services</i>	0,07	0,07	0,07	0,10	0,08	0,07	0,08
3.4 Hjúkrunar- og endurhæfingarstofnanir							
<i>3.3 Nursing and convalescent home serv.</i>	1,06	1,44	1,32	1,23	1,32	1,53	1,49
4. Forvarnir og alm. heilbrigðisþj.							
<i>4. Public health services</i>	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02
5. Heilbrigðismál, ót.a.s.							
<i>5. Health n.e.c.</i>	0,17	0,20	0,17	0,19	0,16	0,19	0,16

Skýringar Notes: Kaup heimila á heilbrigðisþjónustu hins opinbera hafa verið dregin frá. *The households purchase of public health care is excluded. Útgjöld flokkuð skv. COFOG staðlinum. Expenditure classified according to the COFOG classification*

Árið 2019 námu útgjöld hins opinbera vegna heilbrigðisþjónustu við ferlisjúklinga 50,8 milljörðum króna eða 1,7% af landsframleiðslu. Þar af voru útgjöld vegna almennrar heilsugæslu tæplega helmingur, eða um 25,2 milljarðar króna, útgjöld vegna kaupa á sérfræðiþjónustu 11,7 milljarðar og vegna tannlækninga um 5,1 milljarður króna. Um 8,8 milljarðar króna runnu til annarrar ferliþjónustu, svo sem sjúkra- og iðjuþjálfunar. Hluti almennrar heilsugæslu í þjónustu við ferlisjúklinga hefur vaxið verulega á tímabilinu sem hér er til umfjöllunar. Árið 2019 var kostnaður vegna þessa þjónustuliðs 70 þúsund krónur á mann en um 38 þúsund krónur á mann árið 1998, reiknað á verðlagi ársins 2019. Útgjöld hins opinbera til sérfræði- og tannlæknaþjónustu, staðvirt á mann, hafa einnig aukist um 44% á tímabilinu 1998–2019. Heildarútgjöld vegna þjónustu við ferlisjúklinga námu 141 þúsund krónum á mann árið 2019 en fjárhæðin nam 83 þúsundum króna 1998, á verðlagi 2019 (sjá mynd 5).

Mynd 5. Ferliþjónusta hins opinbera á mann, á verðlagi 2019

Figure 5. Out-patient services, per capita at 2019 prices

Lyfja- og hjálpartækjakostnaður hins opinbera, utan sjúkrahúsa, nam tæpum 16 milljörðum króna 2019 en það samsvarar um 7,1% útgjalda hins opinbera til heilbrigðismála og 0,5% af landsframleiðslu. Útgjöld hins opinbera til lyfja- og hjálpartækja námu 44 þúsundum króna á mann árið 2019 og hafa lækkað síðan 1998, sem nemur 22% að raungildi.

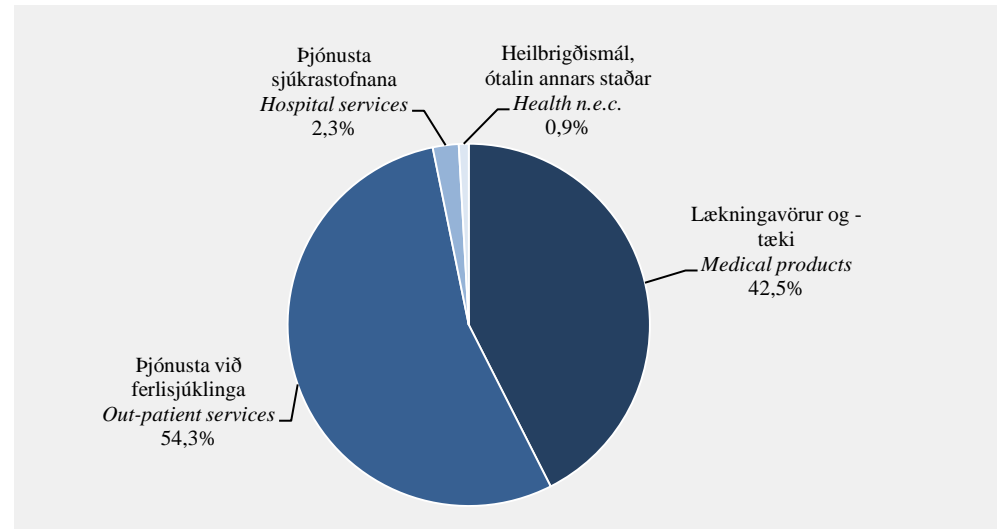
4. Heilbrigðisútgjöld einkaaðila 1998–2019

Heilbrigðisútgjöld einkaaðila námu 44,6 milljörðum króna 2019 eða 1,5% af landsframleiðslu

Heilbrigðisútgjöld einkaaðila, þ.e. heimila og félagasamtaka, má flokka eftir neysluútgjaldaflokkum eins og gert er hér í töflu 3 og töflu 7 í töfluviðauka (bls. 27–28). Við þá greiningu er notast við COICOP-flokkunina sem er alþjóðlegt flokkunarkerfi einkaneysluútgjalda. Meginniðurstaðan er sú að af þeim 44,6 milljörðum króna sem einkaaðilar vörðu til heilbrigðisþjónustu árið 2019, sem nemur 1,5% af landsframleiðslu, rann stærstur hluti útgjaldanna til ferliþjónustu og til lækningavara og hjálpartækja. Rúmlega 24 milljarðar króna af útgjöldum einkaaðila runnu til ferliþjónustu eða rúmlega 54% útgjaldanna. Tæplega 19 milljarðar króna fóru í lækningavörur og hjálpartæki eða 42,5% útgjaldanna og um 3%, fór í þjónustu sjúkrastofnana og aðra heilbrigðisþjónustu (sjá einnig mynd 6).

Mynd 6. Heilbrigðisútgjöld einkaaðila 2019

Figure 6. Private health expenditure 2019

Skýringar Notes: Útgjöld flokkuð skv. COICOP staðlinum. Expenditure classified according to the COICOP classification

Tafla 3. Heilbrigðisútgjöld einkaaðila sem hlutfall af landsframleiðslu 1998–2019

Table 3. Private health expenditure 1998–2019, percent of GDP

Hlutfall af VLF / Percent of GDP	1998	2002	2006	2010	2014	2018	2019
Heilbrigðisútgjöld einkaaðila alls <i>Total private health expenditure</i>	1,73	1,75	1,58	1,68	1,61	1,48	1,48
1. Lækningavörur og hjálpartæki <i>1. Medical prod., applicances and equip.</i>	0,72	0,83	0,72	0,81	0,69	0,61	0,63
1.1 Lyf <i>1.1 Pharmaceutical products</i>	0,47	0,58	0,46	0,54	0,43	0,38	0,38
1.2 Aðrar lækningavörur og tæki <i>1.2 Other medical products</i>	0,25	0,25	0,26	0,27	0,25	0,23	0,25
2. Þjónusta við ferlisjúklinga <i>2. Outpatient services</i>	0,96	0,87	0,81	0,83	0,87	0,82	0,80
2.1 Heilsugæsla og sérfræðingar <i>2.1 General and special med. serv.</i>	0,32	0,28	0,26	0,25	0,26	0,24	0,24
2.3 Tannlæknar <i>2.3 Dental services</i>	0,51	0,48	0,43	0,45	0,44	0,42	0,41
2.4 Sjúkra- og iðjuþjálfun o.fl. <i>2.4 Paramedical services</i>	0,13	0,12	0,12	0,13	0,16	0,16	0,16
3. Sjúkrahúsþjónusta <i>3. Hospital services</i>	0,04	0,04	0,04	0,03	0,04	0,03	0,03
5. Heilbrigðismál, ót.a.s. <i>5. Health n.e.c.</i>	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

Útgjöld einkaaðila á mann vegna þjónustu við ferlisjúklinga stóðu hvað næst í stað að raungildi á tímabilinu frá 1998 til 2010 og námu um 50–54 þúsund krónum á mann á ári miðað við verðlag 2019. Frá árinu 2011 hafa þessi útgjöld aukist og námu um 67 þúsund krónum á mann árið 2019. Af þeirri fjárhæð fóru um 34 þúsund krónur í tannlæknaþjónustu, 20 þúsund krónur í heilsugæslu- og sérfræðiþjónustu og 13 þúsund krónur fóru í aðra ferliþjónustu eins og sjúkra- og iðjuþjálfun. Mest var hækkunin í útgjöldum á mann til sjúkra- og iðjuþjálfunar, sem hafa tvöfaldast á

tímabilinu frá árinu 1998 en eins og sjá má í töflu 3 er það eini flokkur útgjalda sem hækkað hefur sem hlutfall af landsframleiðslu síðan 1998.

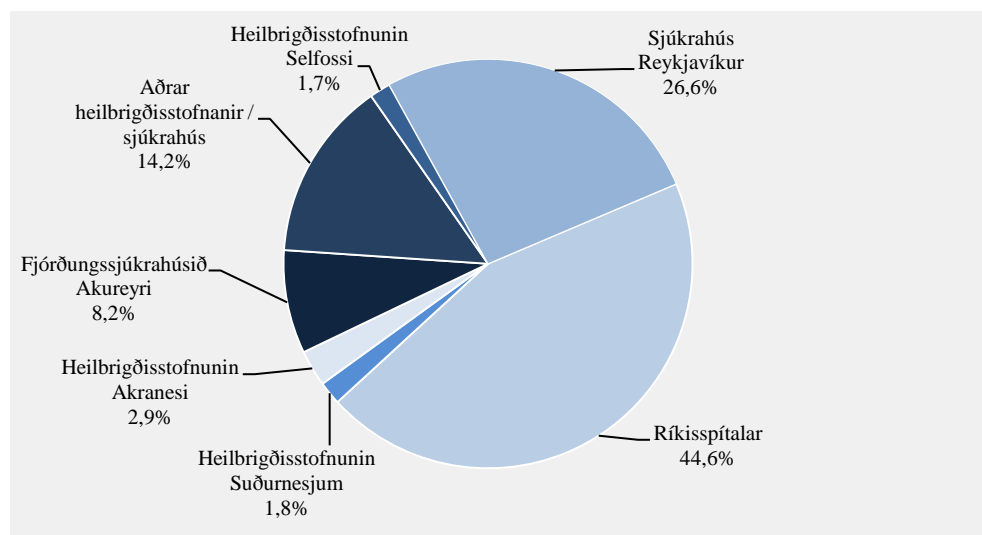
Af útgjöldum einkaaðila árið 2019 runnu tæplega 32 þúsund krónur á mann til lyfjakaupa og tæplega 21 þúsund krónur á mann til annarra lækningavara og tækja. Útgjöld einkaaðila vegna lækningavara hafa aukist nokkuð að raungildi á umræddu tímabili en árið 1998 námu þau 37 þúsund krónum á mann, á verðlagi 2019, en 53 þúsund krónum árið 2019, sem samsvarar um 40,9% aukningu að raungildi frá árinu 1998.

5. Breyting og samruni sjúkrahúsa 1998-2019

Þjónusta sjúkrastofnana hefur á tímabilinu verið stærsti liður opinberra heilbrigðisútgjalda og er undirflokkurinn almenn sjúkrahúspjónusta þar stærst. Á þeim tveimur áratugum sem tímaraðir heilbrigðisútgjalda ná yfir hafa orðið verulegar breytingar á umhverfi almennrar sjúkrahúspjónustu hér á landi. Árið 1998 voru 23 stofnanir flokkaðar til almennrar sjúkrahúspjónustu. Tvær þeirra eru áberandi stærstar miðað við útgjöld árið 1998, Ríkisspítalar með 44,6% hlutdeild í ríkisútgjöldum almennrar sjúkrahúspjónustu og Sjúkrahús Reykjavíkur með 26,6% hlutdeild. Þessar stofnanir voru sameinaðar árið 2000 og nam hlutdeild sameinaðar stofnunar um 71,5% útgjaldanna það ár. Árið 2001 var nafni sameinaðar stofnunar breytt í Landspítali - háskólasjúkrahús og aftur árið 2008 í Landspítali. Þessi stofnun er langstærst í almennri sjúkrahúspjónustu hér á landi og eru útgjöld hennar um og yfir 70% af heildinni á tímabilinu sem hér er fjallað um.

Mynd 7. Skipting útgjalda almennu sjúkrahúsanna árið 1998

Figure 7. General hospitals' breakdown of expenses in 1998

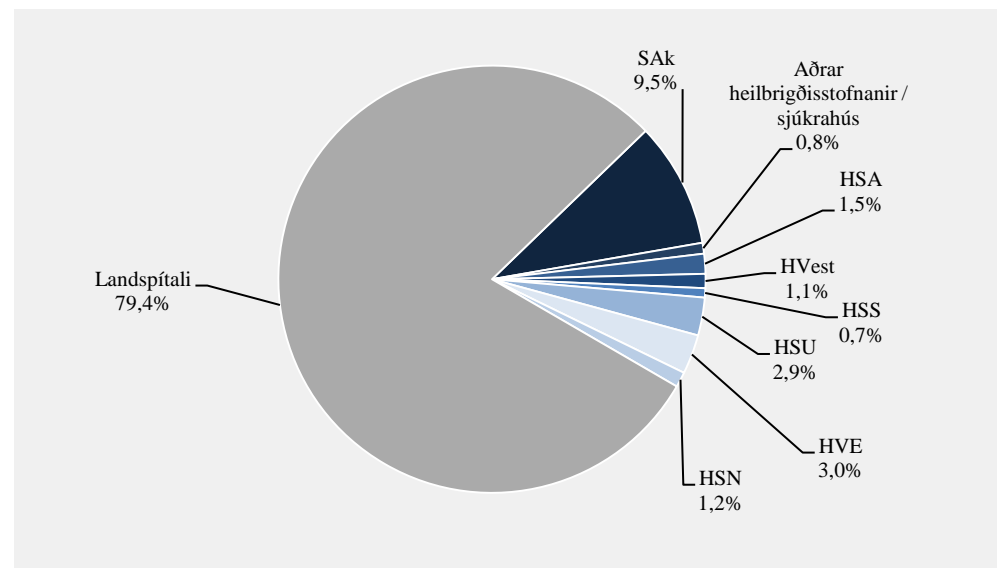
Sjúkrahús Suðurnesja og heilsugæsla var sameinuð undir merkjum Heilbrigðisstofnunar Suðurnesja (HSS) árið 1998. Á þessu tímabili sem til umfjöllunar er hefur staðið yfir endurskipulagning heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni með sameiningu heilbrigðisumdæma. Heilbrigðisstofnun Austurlands (HSA) tók til starfa árið 2000 með sameiningu heilbrigðisstofnana á Egilsstöðum, Seyðisfirði og Neskaupsstað og heilsugæslustöðvanna á Vopnafirði, Eskifirði, Fáskrúðsfirði og á Djúpavogi. Á svipuðum tíma voru Heilsugæslustöð Norður-Þingeyjarsýslu og Heilbrigðisstofnunin Húsavík sameinuð undir heitinu

Heilbrigðisstofnun Þingeyinga og Sundabúð II, Vopnafirði var sameinuð Heilbrigðisstofnun Austurlands.

Árið 2004 var Heilbrigðisstofnunin Selfossi sem og allar heilsugæslustöðvar á Suðurlandi sameinaðar í eina stofnun undir heitinu Heilbrigðisstofnun Suðurlands (HSU). Um áramótin 2005/6 voru St. Jósefsspítali Hafnarfirði og Hjúkrunarheimilið Sólvangur sameinuð. Með fjárlögum 2010 voru heilsugæslustöðvarnar í Borgarnesi, Ólafsvík, Grundarfirði og Búðardal og St. Franciskuspítali í Stykkishólmi sameinaðar í Heilbrigðisstofnun Vesturlands (HVE). Þá voru Heilbrigðisstofnunin Ísafjarðarbæ og Heilbrigðisstofnunin Bolungarvík sameinaðar í Heilbrigðisstofnun Vestfjarða (H Vest). Heilbrigðisstofnun Siglufjarðar og Heilsugæslustöð Ólafsfjarðar voru einnig, í byrjun árs 2010, sameinaðar í Heilbrigðisstofnunina Fjallabyggð. Snemma árs 2011 voru St. Jósefsspítali í Hafnarfirði og Landsspítali sameinaðir. Um mitt ár 2014 gaf Heilbrigðisráðherra út reglugerðir um áframhaldandi sameiningu heilbrigðisumdæma sem tóku gildi síðar sama ár, þar sem Heilbrigðisstofnun Vestfjarða og Heilbrigðisstofnunin á Patreksfirði sameinuðust undir nafni Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða. Heilbrigðisstofnanir á Blönduósi, Sauðárkróki, Fjallabyggð, heilsugæslustöðvarnar á Dalvík og Akureyri og Heilbrigðisstofnun Þingeyinga sameinuðust í Heilbrigðisstofnun Norðurlands (HSN), en með þeirri sameiningu voru allar heilbrigðisstofnanir á Norðurlandi sameinaðar í eina að undanskyldu Sjúkrahúsinu á Akureyri (SAK) og nokkrum hjúkrunar- og dvalarheimilum á Norðurlandi. Þá voru Heilbrigðisstofnanir Suðausturlands, Suðurlands og í Vestmannaeyjum einnig sameinaðar undir Heilbrigðisstofnun Suðurlands. Þessi sameining heilbrigðisstofnana gerði það að verkum að árið 2019 hafði stofnunum sem sinna almennri sjúkrahúspjónustu fækkað í 8, þar sem Landspítalinn bar stærstan hluta ríkisútgjaldaútgjalda í flokki almennrar sjúkrahúspjónustu, eða um 79,4% þeirra og Sjúkrahúsið á Akureyri þar á eftir með tæplega 10% útgjaldanna, eins og sjá má á mynd 8.

Mynd 8. Skipting útgjalda almennu sjúkrahúsanna árið 2019

Figure 8. General hospitals' breakdown of expenses in 2019

6. Uppgjör heilbrigðisútgjalda samkvæmt SHA-staðli 2003–2019

Hér að framan hefur verið farið yfir heilbrigðisútgjöld samkvæmt COFOG og COICOP flokkunarkerfunum, en nú verður umfjöllun snúið að SHA flokkun. SHA (System of Health Accounts) er flokkunarkerfi heilbrigðisútgjalda sem Efnahags- og framfarastofnunin (OECD) hefur þróað í samstarfi við Eurostat, hagstofu Evrópu-sambandsins og Alþjóðaheilbrigðismálastofnunina (WHO) og fyrst kynnt árið 2000. Ný útgáfa flokkunarkerfisins var gefin út árið 2011, þekkt sem SHA 2011, en talnaefni er nú birt samkvæmt þessari nýju útgáfu flokkunarkerfisins og er það til umfjöllunar hér.

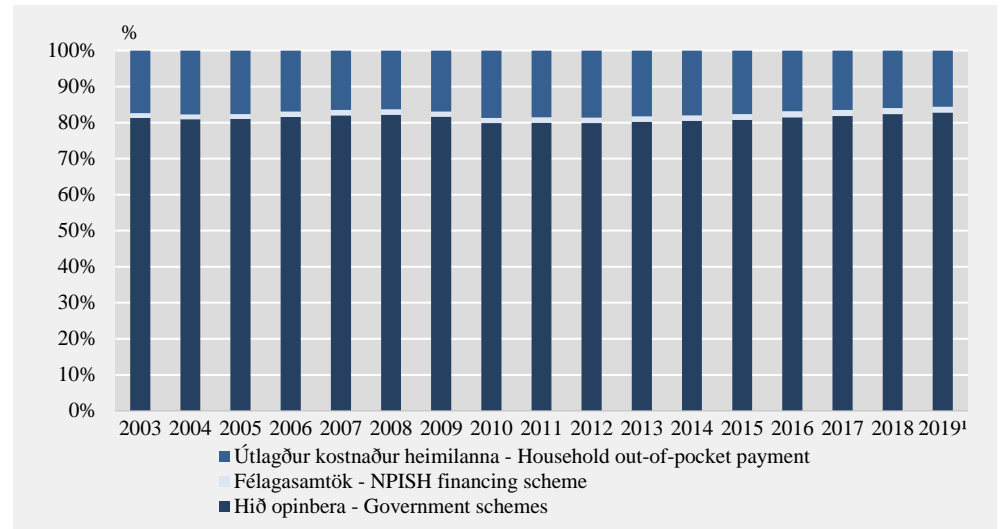
Í SHA flokkunarkerfinu eru heilbrigðisútgjöld flokkuð eftir fjármögnunaraðilum, veitendum og tegund þjónustu. Flokkunarkerfið hefur ýmsa kosti, m.a. gefst notendum tækifæri til að greina útgjöld út frá tveimur víddum í einu, þ.e. flokkunarkerfið er margvítt. Helsta breyting á flokkunarkerfinu frá síðustu útgáfu er að hlutur fjárfestingar (e. investment in infrastructure) í heilbrigðisútgjöldum er dreginn frá heildarútgjöldum. Með því er lögð áhersla á samanburð rekstrarútgjalda til heilbrigðismála (e. current health expenditure). Hér að neðan eru meginniðurstöður heilbrigðisútgjalda flokkaðar samkvæmt nýrri útgáfu staðalsins fyrir tímaraðina 2003-2019, en þær víkja nokkuð frá niðurstöðum eftir COFOG-flokkun. Við undirbúning og vinnslu SHA-flokkunarinnar er þess gætt að samræmi ríki milli heildarniðurstöðu flokkunarkerfanna þannig að einungis sé munur á heildarútgjöldum hvað fjárfestingu varðar, þó hluti útgjaldaflokka SHA og COFOG geti verið mismunandi vegna aðferðafræði flokkunar. Árið 2018 reyndust heildarrekstrarútgjöld til heilbrigðismála vera um 238 milljarðar króna eða rúmlega 8,4% af landsframleiðslu en samkvæmt bráðabirgðatölum ársins 2019 námu heildarrekstrarútgjöldin 259 milljörðum, samkvæmt SHA 2011 staðlinum.

6.1 Fjármögnunaraðilar heilbrigðisútgjalda

Upplýsingar um fjármögnunaraðila heilbrigðisþjónustunnar 2003-2019 koma fram í töflu 8 í töfluviðauka (bls. 29). Hið opinbera fjármagnaði 82,8% af kostnaði við veitingu þjónustunnar árið 2019, samkvæmt bráðabirgðatölum, og útlagður kostnaður heimilanna nam tæpum 15,6% af rekstrarútgjöldum. Afgangur útgjalda vegna veitingar heilbrigðisþjónustunnar var fjármagnaður af félagasamtökum eins og sjá má af mynd 9.

Mynd 9. Fjármögnunaraðilar heilbrigðisútgjalda, innbyrðis skipting

Figure 9. Current health expenditure financing breakdown, %

¹Bráðabirgðatölur fyrir árið 2019. ¹Preliminary figures for 2019

Rekstrarútgjöld flokkuð skv. SHA-2011 staðlinum. Current expenditure classified according to SHA2011

Eins og sjá má af mynd 9 hefur hlutur fjármögnunaraðila heilbrigðisþjónustu haldist stöðugur undanfarinn áratug. Hið opinbera er stærsti fjármögnunaraðilinn og fjármagnar um 80% rekstrarútgjaldanna, hæst árið 2019, eða tæplega 83%. Útlagður kostnaður heimilanna, sem hlutfall af rekstrarútgjöldum, hefur farið lækkandi síðan 2003, úr 17,4% í 15,6% árið 2019 en var þó hæst árið 2010, þá 18,7%. Hluttur félagasamtaka í fjármögnun hefur verið á bilinu 1,3% til 1,7% á tímabilinu.

6.2 Tegundir heilbrigðisþjónustu

SHA-staðallinn skiptir heilbrigðisþjónustu í sjö meginflokka eftir tegund þjónustu (sjá einnig töflu 9 í töfluviðauka, bls. 30-31). Þessir flokkar eru:

1. Þjónusta í lækningaskyni (e. *Curative care*)
2. Endurhæfing (e. *Rehabilitative care*)
3. Langtímahjúkrun (e. *Long-term care (health)*)
4. Stoðþjónusta (e. *Ancillary services to health care*)
5. Lækninga- og hjúkrunarvörur og hjálpartæki (e. *Medical goods (non-specific by function)*)
6. Forvarnir og þjónusta á sviði lýðsheilsu (e. *Preventive care*)
7. Stjórnsýsla og fjármögnun heilbrigðiskerfa (e. *Governance and health system and financing administration*)

Umfangsmesti flokkurinn er þjónusta í lækningaskyni en tæplega 54% rekstrarútgjalda til heilbrigðismála runnu til þeirrar þjónustu árið 2019, eða 139,4 milljarðar króna samkvæmt bráðabirgðatölum ársins 2019. Þar af nemur þjónusta innlagðra í lækningaskyni 64,9 milljörðum króna og þjónusta við ferlisjúklinga í lækningaskyni nemur 64,5 milljörðum króna. Sem hlutfall af heildarútgjöldum til heilbrigðismála hefur þjónusta í lækningaskyni staðið í stað og verið rétt rúmlega 50% síðan 2003.

Næst umfangsmesti flokkur rekstrarútgjalda til heilbrigðismála er langtímahjúkrun, þó lítillega hafi dregið úr hlutdeild þjónustunnar síðan 2011. Til hennar runnu 50,7

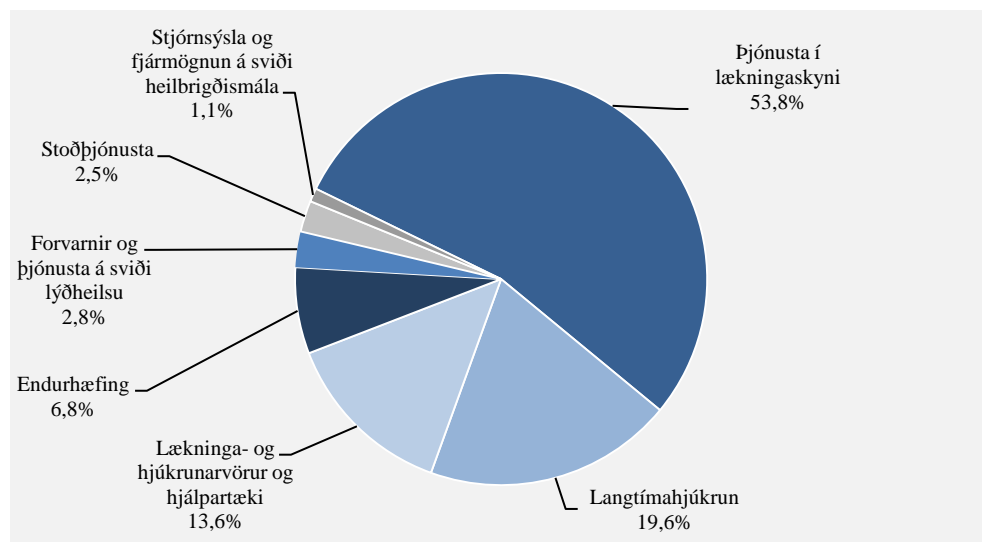
milljarðar króna árið 2019, eða 19,6% útgjaldanna en slík þjónusta fer fram inni á sjúkrahúsum, heilbrigðisstofnunum og hjúkrunarheimilum. Þriðji stærsti flokkurinn að umfangi er lækninga- og hjúkrunarvörur og hjálpartæki sem tekur til sín 13,6% útgjaldanna, eða 35,3 milljarða króna árið 2019 og hafa þau lækkað úr 17,6% af heilbrigðisútgjöldum árið 2003.

Útgjöld vegna endurhæfingar námu um 16,7 milljörðum króna árið 2018, eða 7% af rekstrarútgjöldum til heilbrigðismála en 17,6 milljörðum samkvæmt bráðabirgðatölum 2019 og hefur vaxið úr 5% af heildinni síðan 2003.

Rekstrarútgjöld til forvarna námu 2,6% af heildinni árið 2018, þau voru um 6,1 milljarður króna þar sem stærstur hluti útgjalda rennur til verkefna tengdum snemmbúinni uppgötvun sjúkdómstílfella. Árið 2019 námu rekstrarútgjöld til forvarna 7,2 milljörðum króna, samkvæmt bráðabirgðatölum. Hlutdeild stoðþjónustu í rekstrarútgjöldum ársins 2019 var 2,5%, eða 6,4 milljarðar króna og hlutdeild stjórnsýslu 1,1% af heildinni eða tæplega 2,7 milljarðar króna.

Mynd 10. Heilbrigðisútgjöld eftir tegund þjónustu 2019¹, innbyrðis skipting

Figure 10. Current health expenditure by function of care, 2019¹ breakdown, %

¹Bráðabirgðatölur fyrir árið 2019. ¹Preliminary figures for 2019

Rekstrarútgjöld flokkuð skv. SHA-2011 staðlinum. Current expenditure classified according to SHA

Samkvæmt bráðabirgðatölum ársins 2019 er flokkurinn *þjónusta í lækningaskyni* stærsti útgjaldaliður bæði hins opinbera og heimilanna, þegar útgjöld eru flokkuð eftir tegund. Hvað útgjöld heimilanna varðar er það undirflokkurinn *tannlækningar á stofum* sem þar vegur þýngst, en hvað hið opinbera varðar er það *þjónusta við innlagða í lækningaskyni* sem þýngst vegur í útgjöldum vegna þjónustu í lækningaskyni.

6.3 Heilbrigðisútgjöld flokkuð eftir veitendum þjónustunnar

Þriðja flokkunvidd heilbrigðisútgjalda samkvæmt SHA-staðlinum byggir á flokkun veitenda þjónustunnar. Hún er eftirfarandi (sjá einnig töflu 10 í töfluviðauka, bls. 32):

1. Sjúkrahús (e. *Hospitals*)
2. Hjúkrunar- og dvalarstofnanir (e. *Residential long-term care facilities*)
3. Veitendur ferliþjónustu (e. *Providers of ambulatory health care*)
4. Veitendur stoðþjónustu (e. *Providers of ancillary services*)
5. Smásalar, og aðrir sem veita lækninga- og hjúkrunarvörur (e. *Retailers and other providers of medical goods*)
6. Veitendur forvarna (e. *Providers of preventive care*)
7. Stjórnisýsla og fjármögnun heilbrigðiskerfa (e. *Providers of health care system administration and financing*)
8. Aðrir sem veita heilbrigðisþjónustu (innanlands) (e. *Rest of the economy*)
9. Önnur lönd (e. *Rest of the world*)

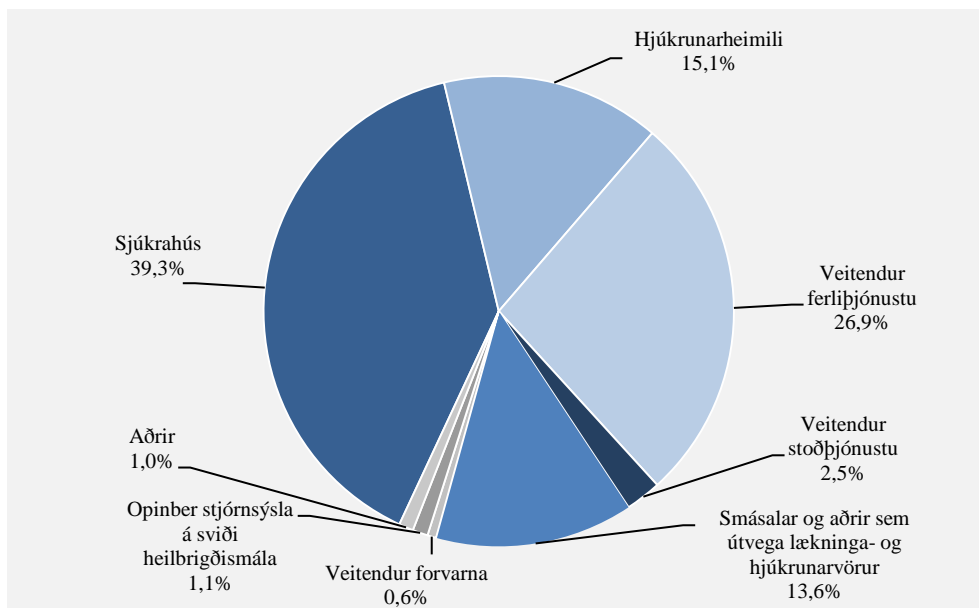
Sjúkrahús voru langstærsti veitandi heilbrigðisþjónustu hér á landi árið 2018 og runnu til þeirra 39,7% af rekstrarútgjöldunum, eða um 94,6 milljarðar króna. Samkvæmt bráðabirgðatölum 2019 reyndist hlutur sjúkrahúsa sem veitandi heilbrigðisþjónustu 39,3%. Hlutur almennu sjúkrahúsana hefur lækkað síðan 2003 þegar hann nam 41,2% af heilbrigðisútgjöldum. Næst stærsti hópur veitenda heilbrigðisþjónustu hér á landi eru veitendur ferliþjónustu. Veitendur ferliþjónustu eru heilsugæslur, læknaströf, tannlæknaströf og stofur annara heilbrigðisstétta. Til veitenda ferliþjónustu runnu 26,9% af heilbrigðisútgjöldum ársins 2019 og hefur hlutfallið vaxið frá árinu 2003, þá 22,5% af heilbrigðisútgjöldum. Af veitendum ferliþjónustu eru heilsugæslur veigamestar og taka til sín tæplega 10% af heilbrigðisútgjöldum ársins samkvæmt bráðabirgðatölum ársins 2019 og tannlæknar með 6,7% heilbrigðisútgjalda.

Hjúkrunar- og dvalarstofnanir báru 15,1% af rekstrarútgjöldum til heilbrigðismála árið 2019 samkvæmt bráðabirgðatölum, sem er lægra hlutfall en undanfarin ár. Rétt er að benda á að hluti öldrunarþjónusta sem veitt er á öldrunar- eða hjúkrunarheimilum er talin til velferðarmála en ekki heilbrigðismála.

Hlutur smásala og annarra sem veita lækninga- og hjúkrunarvörur nam um 13,6% af rekstrarútgjöldum til heilbrigðismála árið 2019, þar sem stærsti hlutinn rann til apóteka/lyfsala. Útgjöld vegna veitingar þjónustu lyfsala hafa á tímabilinu lækkað úr 13,2% allra heilbrigðisútgjalda árið 2003 í 8,5% árið 2019. Til veitenda stoðþjónustu rann 2,5% af heilbrigðisútgjöldum ársins 2019 og til veitenda forvarnarþjónustu, annara en heilsugæslu, rann 0,6% heilbrigðisútgjalda.

Mynd 11. Heilbrigðisútgjöld eftir veitendum þjónustu 2019¹, innbyrðis skipting

Figure 11. Current health expenditure by providers of care, 2019¹ breakdown, %

¹Bráðabirgðatölur fyrir árið 2019. ¹Preliminary figures for 2019

Rekstrarútgjöld flokkuð skv. SHA staðlinum. Current expenditure classified according to SHA

7. Erlendur samanburður

Við erlendan samanburð er notast við flokkunarkerfi SHA, kynnt hér að framan og rétt að minnast á að við aðferðafræði slíkrar flokkunar er fjárfesting dregin frá heildarútgjöldum (sjá einnig töflu 11 í töfluviðauka, bls. 33).

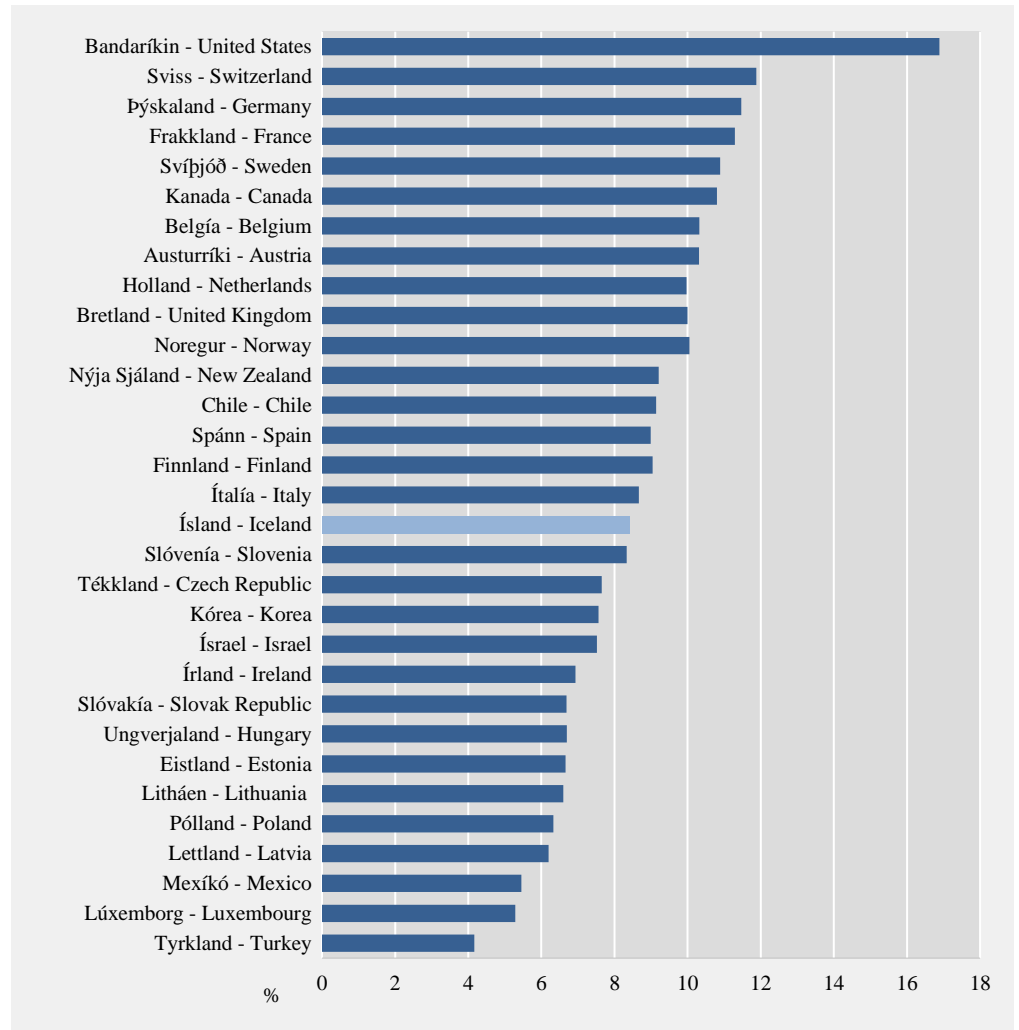
Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála í ríkjum OECD voru að meðaltali 8,8% af vergri landsframleiðslu ríkjanna árið 2018 og samkvæmt bráðabirgðatölum ársins 2019 stendur hlutfallið í stað. Þetta hlutfall er sambærilegt meðaltali síðasta áratugs en mikill munur er á milli einstakra ríkja. Í Bandaríkjunum var hlutfall heilbrigðisútgjalda af landsframleiðslu til að mynda tæp 17% árið 2018 en 4,2% í Tyrklandi. Hér á landi voru heilbrigðisútgjöld 8,4% af vergri landsframleiðslu árið 2018, 8,1% árið 2015 og 8,2% árið 2011.

Svíþjóð varði að verðmæti 10,9% af vergri landsframleiðslu sinni til heilbrigðismála árið 2018, Noregur 10,0%, Danmörk 10,1% Finnland 9,0% og Sviss 11,9%. Á þessum mælikvarða er Ísland í 17. sæti OECD-ríkjanna (sjá mynd 14).

Samkvæmt SHA flokkunarkerfinu er meginhluti útgjalda til heilbrigðismála hér á landi fjármagnaður af hinu opinbera eða 82,4% árið 2018, en það samsvarar 6,9% af vergri landsframleiðslu. Hluttur hins opinbera af heilbrigðisútgjöldum innan OECD-ríkjanna var að meðaltali 73,7% árið 2018. Hluttur hins opinbera af heilbrigðisútgjöldum var hæstur í Noregi, 85,3%, en lægstur í Mexíkó, 50,8%. Á hinum Norðurlöndunum var hluttur hins opinbera sambærilegur og hér á landi eða 82–85%, að Finnlandi undanskildu þar sem hluttur hins opinbera í heilbrigðisútgjöldum nam 77%.

Mynd 13. Heilbrigðisútgjöld OECD-ríkja sem % af VLF 2018

Figure 13. Current health expenditure in OECD countries as % of GDP in 2018

Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála skv. SHA staðlinum Current health expenditure classified according to SHA

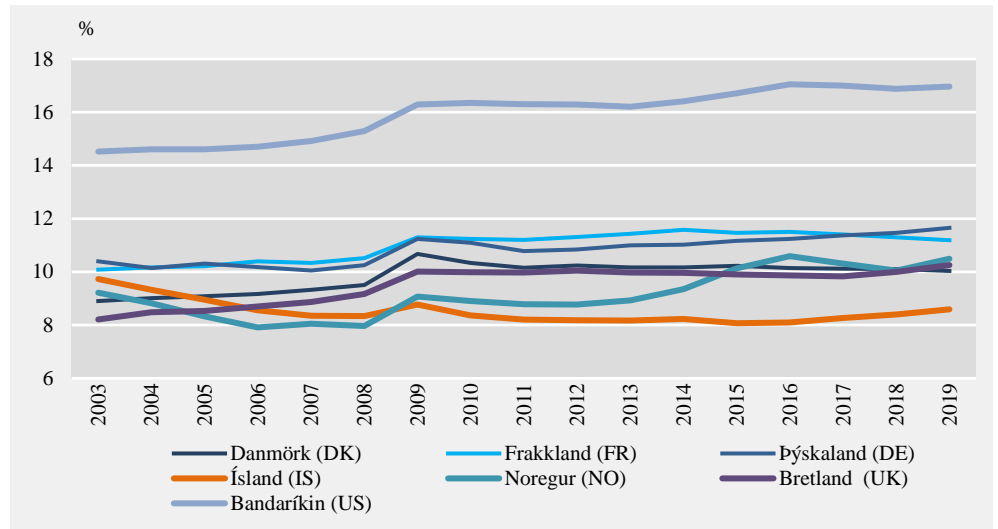
Heimild/Source: OECD Health Data 2021 janúar og Hagstofa Íslands/ OECD Health Data January 2021 and Statistics Iceland.

Heilbrigðisútgjöld sem hluti af landsframleiðslu hafa farið lítillega vaxandi í flestum OECD-ríkjum síðustu ár. Að meðaltali runnu um 7,9% af landsframleiðslu ríkjanna til málaflöksins í upphafi tíunda áratugarins borið saman við um 8,8% árið 2018 og 2019, samkvæmt bráðabirgðatölum ársins 2019. Á tímabilinu 2003-2019 jukust heilbrigðisútgjöld sem hlutfall af landsframleiðslu, einna mest í Japan (45,3%) og Eistlandi (39,7%). En í Lúxemborg drógust heilbrigðisútgjöld sem hluti af landsframleiðslu saman um 22,6% og um 21,7% í Ungverjalandi. Frá árinu 2010 hafa heilbrigðisútgjöld á Íslandi sem hlutfall af landsframleiðslu verið undir meðaltali OECD ríkjanna.

Mynd 14. Heilbrigðisútgjöld nokkurra OECD-ríkja sem % af VLF 2003–2019

Figure 14. Health expenditure in selected OECD countries as % of GDP in 2003–2019

Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála skv. SHA staðlinum. Current health expenditure classified according to SHA.

Heimild Source: OECD Health Data 2021 janúar og Hagstofa Íslands/ OECD Health Data January 2021 and Statistics Iceland.

Viðauki 1: Meginheimildir við skýrslugerð um heilbrigðisútgjöld

Þegar fjallað er um heilbrigðisútgjöld hins opinbera er átt við heilbrigðisútgjöld ríkissjóðs, almannatrygginga og sveitafélaga en ekki er gerður greinarmunur á því hvaðan heilbrigðisútgjöld hins opinbera eru upprunin.

Heilbrigðisútgjöld ríkissjóðs

Við endanlegt uppgjör á útgjöldum ríkissjóðs til heilbrigðismála samkvæmt COFOG og SHA-flokkunarkerfunum eru gerðar nokkrar lagfæringar. Í fyrsta lagi þarf að leiðrétta sértekjur ríkissjóðs sem hafa að fullu verið dregnar frá viðeigandi útgjaldalið. Til frádráttar á hinsvegar einungis að draga þær sértekjur sem flokkast sem sala á þjónustu en ekki sértekjur eins og vaxtatekjur eða framlög. Í öðru lagi þarf að leiðrétta útgjöld vegna lífeyrissjóðsskuldbindinga sem myndast á árinu vegna vinnu starfsmanna sem eru í B-deild Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins eða hjúkrunarfræðinga. Í þriðja lagi þarf að taka tillit til menntunarkostnaðar á Landspítalanum (háskólasjúkrahús) sem flokkast með útgjöldum ríkissjóðs til fræðslumála. Afskriftum fastafjármuna er ekki dreift á einstök viðfangsefni opinberra útgjalda og hafa þær því ekki áhrif.

Heilbrigðisútgjöld almannatrygginga

Þær undirgreinar almannatrygginga sem koma að heilbrigðisþjónustunni í einhverri mynd samkvæmt flokkunarkerfum bæði COFOG og SHA eru sjúkra- og slysatryggingar, daggjaldastofnanir og stjórnunarkostnaður Tryggingastofnunar.

Útgjöld slysatrygginga vegna læknis- og sjúkrakostnaðar flokkast sem heilbrigðismál en önnur útgjöld þeirra sem velferðarmál. Um útgjöld almannatrygginga vegna þjónustu daggjaldastofnana er rétt að árétt að til heilbrigðismála teljast einungis þau útgjöld almannatrygginga sem eru vegna hjúkrunarþjónustu.

Heilbrigðisútgjöld sveitarfélaga

Hagstofa Íslands hefur samvinnu við Samband íslenskra sveitarfélaga og innanríkisráðuneytið um Upplýsingaveitu sveitarfélaganna. Þar er safnað ýtarlegum upplýsingum frá öllum sveitarfélögum landsins um rekstur og efnahag þeirra. Hagstofan greinir útgjaldaupplýsingarnar samkvæmt COFOG-flokkuninni. Heilbrigðismál eru ekki meginmálaflokkur sveitarfélaga hér á landi.

Heilbrigðisútgjöld einkaaðila

Útlagður kostnaður einkaaðila vegna heilbrigðisþjónustu skiptist í þrjá meginþætti þ.e. (1) kaup á lyfjum og lækningavörum, (2) kaup á heilsugæslu- og tannlæknaþjónustu og sjúkra-, iðju- og talþjálfun og (3) kaup á þjónustu sjúkrastofnana. Við vinnslu á upplýsingum um lyf og lækningavörur er stuðst við veltutölur úr tengdum atvinnugreinum, gögn frá Tryggingastofnun ríkisins og Lyfjagreiðslunefnd. Þá er stuðst við reglubundnar útgjaldarannsóknir Hagstofu Íslands. Við mat á kaupum á heilsugæslu-, sérfræði- og tannlæknaþjónustu er tekið mið af rannsókn á útgjöldum heimilanna og fólksfjölda. Einnig eru notaðar upplýsingar frá velferðarráðuneytinu um fjölda heimsókna til lækna og stöðva þeirra og meðalkostnað heimsóknar á sjúkling. Um kaup á þjónustu sjúkrastofnana er stuðst við upplýsingar frá þeim.

English summary

In this publication the main figures regarding Icelandic health expenditure are presented for the years 1998-2019, classified by international classification systems and frameworks. Firstly the total health expenditure is classified through the COFOG classification system, for public expenditure, and COICOP classification, for private expenditure. Secondly the current health expenditure is classified according to the SHA 2011 framework, back to 2003. The SHA framework consists of three classification groups where expenditure is classified by financing scheme, providers and function of service. Unlike the COFOG classification, the SHA framework covers only current health expenditure, where investment has been deducted. In tables 8-10, the current health expenditure is classified by financing and functions of health care as well as by providers of health care.

The total health expenditure in Iceland has increased from just over 6.3% of GDP in the beginning of the 1980's to 8.9% of GDP in 2019, corresponding to 269 billion ISK. In 2018, the total health expenditure amounted to 8.77% of GDP. The general government health expenditure amounted to 224 billion ISK in 2019, around 83% of total health expenditure. In 2019, the private health expenditure amounted to 44.6 billion ISK, a 16.6% share of total health expenditure. The private health expenditures have increased in the last decades, with only a 12.8% share of total health expenditure in 1980.

According to the COFOG and COICOP classification, 57% of the total health expenditure in 2019 was spent on in-patient care, 28% on out-patient care and 13% on medical goods. The remaining 2.3% went to prevention and public health services, health administration and other health categories.

In the last two decades, some of the public hospitals providing general hospital services have merged. In 1998 the public hospitals were 23 while they were only 8 in 2019. In the beginning of this period two of the public hospitals were considerably larger than others but they have since merged and now hold over 70% share of the general hospital services expenditure.

Iceland's current health expenditure, according to the SHA framework, amounted to 259 billion ISK in 2019 according to preliminary figures. The SHA framework allows for an international comparison. According to preliminary figures, the current health expenditure in OECD countries was around 8.8% of GDP on average in 2019, but the share between countries varies greatly. Iceland's current health expenditure amounted to 8.6% of GDP in 2019, according to the SHA framework.

Tafla 4. Heildarútgjöld til heilbrigðismála sundurliðuð 2010–2019

Table 4. Total health expenditure, breakdown 2010–2019

	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Í milljónum króna Million ISK								
Heilbrigðisútgjöld alls								
Total health expenditure	143.455	154.506	176.305	191.100	209.858	224.575	248.588	268.583
1. Lækningavörur og -tæki								
1. Medical products, applicances and equip.	26.217	26.417	26.441	27.957	28.715	29.471	31.624	34.948
1.1 Lyf								
1.1 Pharmaceutical products	18.622	18.107	17.442	17.954	18.083	18.293	19.818	22.143
1.2 Aðrar lækningavörur og tæki								
1.2 Other medical products	7.595	8.309	8.999	10.002	10.632	11.178	11.806	12.804
2. Þjónusta við ferlisjúklinga								
2. Outpatient services	35.975	39.398	47.476	51.320	57.872	62.488	67.709	74.989
2.1 Heilsugæsla og sérfræðiþjónusta								
2.1 General and special medical services	21.445	23.223	27.724	30.101	33.953	36.603	38.944	43.991
2.3 Tannlækningar								
2.3 Dental services	8.787	9.657	11.717	12.643	13.730	14.728	15.989	17.425
2.4 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira								
2.4 Paramedical services	5.743	6.518	8.034	8.576	10.189	11.157	12.776	13.574
3. Þjónusta sjúkrastofnana								
3. Hospital services	77.121	84.704	98.224	107.165	118.381	126.898	142.725	152.628
4. Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta								
4. Public health services	674	553	640	740	825	789	692	673
5. Heilbrigðismál, ótalin annars staðar								
5. Health n.e.c.	3.467	3.434	3.524	3.918	4.066	4.928	5.838	5.346
Hlutfall af vergri landsframleiðslu								
Percentage of gross domestic product								
Heilbrigðisútgjöld alls								
Total health expenditure	8,53	8,37	8,45	8,27	8,35	8,50	8,77	8,90
1. Lækningavörur og -tæki								
1. Medical products, applicances and equip.	1,56	1,43	1,27	1,21	1,14	1,12	1,12	1,16
1.1 Lyf								
1.1 Pharmaceutical products	1,11	0,98	0,84	0,78	0,72	0,69	0,70	0,73
1.2 Aðrar lækningavörur og tæki								
1.2 Other medical products	0,45	0,45	0,43	0,43	0,42	0,42	0,42	0,42
2. Þjónusta við ferlisjúklinga								
2. Outpatient services	2,14	2,14	2,28	2,22	2,30	2,36	2,39	2,48
2.1 Heilsugæsla og sérfræðiþjónusta								
2.1 General medical services	1,28	1,26	1,33	1,30	1,35	1,39	1,37	1,46
2.3 Tannlækningar								
2.3 Dental services	0,52	0,52	0,56	0,55	0,55	0,56	0,56	0,58
2.4 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira								
2.4 Paramedical services	0,34	0,35	0,39	0,37	0,41	0,42	0,45	0,45
3. Þjónusta sjúkrastofnana								
3. Hospital services	4,59	4,59	4,71	4,64	4,71	4,80	5,03	5,05
4. Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta								
4 Public health services	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02
5. Heilbrigðismál, ótalin annars staðar								
5. Health n.e.c.	0,21	0,19	0,17	0,17	0,16	0,19	0,21	0,18

Tafla 4. Heildarútgjöld til heilbrigðismála sundurliðuð 2010–2019 (frh.)
 Table 4. Total health expenditure, breakdown 2010–2019 (cont.)

	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Heilbrigðisútgjöld staðvirt á mann, þús. kr. á verðlagi 2019								
<i>Health expenditure per capita in thousand ISK at 2019 price</i>								
Heilbrigðisútgjöld alls								
Total health expenditure	661,5	641,2	663,7	672,1	699,2	708,4	731,3	744,9
1. Lækningavörur og -tæki <i>1. Medical products, applicances and equip.</i>	113,3	104,6	94,7	94,7	92,9	91,3	92,3	96,9
1.1 Lyf <i>1.1 Pharmaceutical products</i>	81,0	72,0	62,7	61,0	58,6	56,7	57,9	61,4
1.2 Aðrar lækningavörur og tæki <i>1.2 Other medical products</i>	32,2	32,6	32,0	33,7	34,3	34,6	34,5	35,5
2. Þjónusta við ferlisjúklinga <i>2. Outpatient services</i>	159,7	159,2	174,0	177,1	190,2	195,5	198,5	208,0
2.1 Heilsugæsla og sérfræðiþjónusta <i>2.1 General medical services</i>	98,9	96,4	104,3	105,8	113,1	115,5	114,5	122,0
2.3 Tannlækningar <i>2.3 Dental services</i>	35,3	36,5	40,4	41,8	43,6	45,2	46,5	48,3
2.4 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira <i>2.4 Paramedical services</i>	25,5	26,3	29,3	29,4	33,4	34,9	37,4	37,6
3. Þjónusta sjúkrahúsanna <i>3. Hospital services</i>	368,8	360,6	379,1	383,7	399,7	403,4	421,2	423,3
4. Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta <i>4. Public health services</i>	3,2	2,4	2,5	2,7	2,8	2,5	2,0	1,9
5. Heilbrigðismál, ótalin annars staðar <i>5. Health n.e.c.</i>	16,4	14,5	13,5	13,9	13,7	15,6	17,2	14,8

Heilbrigðisútgjöld hins opinbera staðvirt með verðvísitölu samneyslunnar og heilbrigðisútgjöld einkaaðila með verðvísitölu heilbrigðisútgjalda einkaneyslunnar. *General government health expenditure deflated by price index of government final consumption and private health expenditure by price consumers health expenditure index.*

Tafla 5. Heildarútgjöld til heilbrigðismála 1980–2019

Table 5. Total health expenditure 1980–2019

Í milljónum króna <i>Million ISK</i>	1980	1985	1990	1995	2000	2002
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera, hrein <i>Government expenditure on health care, net</i>	884	7.631	25.105	31.269	52.937	67.807
Heilbrigðisútgjöld heimila <i>Household expenditure on health care</i>	130	1.256	4.343	6.588	12.138	14.957
Heilbrigðisútgjöld alls <i>Total expenditure on health care</i>	1.014	8.887	29.449	37.856	65.077	82.775
Verg landsframleiðsla <i>Gross Domestic Product</i>	15.982	122.026	371.437	493.834	709.561	854.140
Heildarútgjöld hins opinbera, hrein <i>Total government expenditure, net</i>	5.544	45.875	160.264	203.004	294.659	359.202
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera, % af vergri landsframleiðslu <i>Government expenditure on health care, % of GDP</i>	5,53	6,25	6,76	6,33	7,46	7,94
Heilbrigðisútgjöld heimila, % af vergri landsframleiðslu <i>Household expenditure on health care, % of GDP</i>	0,81	1,03	1,17	1,33	1,71	1,75
Heilbrigðisútgjöld alls, % af vergri landsframleiðslu <i>Total expenditure on health care, % of GDP</i>	6,34	7,28	7,93	7,67	9,17	9,69
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera % af heildarútgjöldum hins opinbera <i>Government expenditure on health care as % of total gov. expenditure</i>	15,95	16,63	15,67	15,40	17,97	18,88
Heilbrigðisútgjöld heimila % af heilbrigðisútgjöldum alls <i>Household expenditure on health care as % of total exp. on health care</i>	12,79	14,14	14,75	17,40	18,65	18,07
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera á föstu verðlagi <i>Government expenditure on health care at constant prices</i>	70.381	97.581	124.914	127.684	157.097	172.059
Heilbrigðisútgjöld heimila á föstu verðlagi <i>Household expenditure on health care at constant prices</i>	6.516	10.155	14.052	18.181	27.523	29.274
Heilbrigðisútgjöld alls á föstu verðlagi <i>Total expenditure on health care at constant prices</i>	76.897	107.736	138.967	145.864	184.620	201.334
Heilbrigðisútgjöld alls á mann á föstu verðlagi ¹ <i>Total expenditure on health care per capita at constant prices¹</i>	337,0	446,3	545,4	545,5	656,65	700,1

Tafla 5. Heildarútgjöld til heilbrigðismála 1980–2019 (frh.)
 Table 5. Total health expenditure 1980–2019 (cont.)

Í milljónum króna <i>Million ISK</i>	2004	2006	2008	2010	2012	2014
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera, hrein <i>Government expenditure on health care, net</i>	74.976	87.897	112.154	115.147	124.195	142.816
Heilbrigðisútgjöld heimila <i>Household expenditure on health care</i>	17.246	19.317	23.591	28.308	30.311	33.489
Heilbrigðisútgjöld alls <i>Total expenditure on health care</i>	92.227	107.223	135.752	143.455	154.506	176.305
Verg landsframleiðsla <i>Gross Domestic Product</i>	970.421	1.225.716	1.589.625	1.680.967	1.845.160	2.086.360
Heildarútgjöld hins opinbera, hrein <i>Total government expenditure, net</i>	416.386	507.035	953.793	765.917	818.308	887.435
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera, % af vergri landsframleiðslu <i>Government expenditure on health care, % of GDP</i>	7,73	7,17	7,06	6,85	6,73	6,85
Heilbrigðisútgjöld heimila, % af vergri landsframleiðslu <i>Household expenditure on health care, % of GDP</i>	1,78	1,58	1,48	1,68	1,64	1,61
Heilbrigðisútgjöld alls, % af vergri landsframleiðslu <i>Total expenditure on health care, % of GDP</i>	9,50	8,75	8,54	8,53	8,37	8,45
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera % af heildarútg. hins opinbera <i>Government expenditure on health care as % of total gov. exp.</i>	18,01	17,34	11,76	15,03	15,18	16,09
Heilbrigðisútgjöld heimila % af heilbrigðisútgjöldum alls <i>Household exp. on health care as % of total exp. on health care</i>	18,70	18,02	17,38	19,73	19,62	18,99
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera á föstu verðlagi <i>Government expenditure on health care at constant prices</i>	176.179	175.825	191.139	175.367	169.729	180.634
Heilbrigðisútgjöld heimila á föstu verðlagi <i>Household expenditure on health care at constant prices</i>	30.302	31.656	34.832	34.989	35.923	36.649
Heilbrigðisútgjöld alls á föstu verðlagi <i>Total expenditure on health care at constant prices</i>	206.481	207.482	225.971	210.356	205.652	217.284
Heilbrigðisútgjöld alls á mann á föstu verðlagi ¹ <i>Total expenditure on health care per capita at constant prices¹</i>	705,7	681,8	707,6	661,5	641,2	663,7

Tafla 5. Heildarútgjöld til heilbrigðismála 1980–2019 (frh.)
 Table 5. Total health expenditure 1980–2019 (cont.)

Í milljónum króna <i>Million ISK</i>	2015	2016	2017	2018	2019
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera, hrein <i>Government expenditure on health care, net</i>	155.314	172.246	184.988	206.605	223.984
Heilbrigðisútgjöld heimila <i>Household expenditure on health care</i>	35.786	37.612	39.587	41.983	44.599
Heilbrigðisútgjöld alls <i>Total expenditure on health care</i>	191.100	209.858	224.575	248.588	268.583
Verg landsframleiðsla <i>Gross Domestic Product</i>	2.310.848	2.512.055	2.642.423	2.835.890	3.019.377
Heildarútgjöld hins opinbera, hrein <i>Total government expenditure, net</i>	928.760	1.085.771	1.093.546	1.166.975	1.239.938
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera, % af vergri landsframleiðslu <i>Government expenditure on health care, % of GDP</i>	6,72	6,86	7,00	7,29	7,42
Heilbrigðisútgjöld heimila, % af vergri landsframleiðslu <i>Household expenditure on health care, % of GDP</i>	1,55	1,50	1,50	1,48	1,48
Heilbrigðisútgjöld alls, % af vergri landsframleiðslu <i>Total expenditure on health care, % of GDP</i>	8,27	8,35	8,50	8,77	8,90
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera % af heildarútgjöldum hins opinbera <i>Government expenditure on health care as % of total gov.expenditure</i>	16,72	15,86	16,92	17,70	18,06
Heilbrigðisútgjöld heimila % af heilbrigðisútgjöldum alls <i>Household exp. on health care as % of total exp. on health care</i>	18,73	17,92	17,63	16,89	16,61
Heilbrigðisútgjöld hins opinbera á föstu verðlagi <i>Government expenditure on health care at constant prices</i>	184.078	195.186	202.032	215.102	223.984
Heilbrigðisútgjöld heimila á föstu verðlagi <i>Household expenditure on health care at constant prices</i>	38.254	39.359	41.236	42.826	44.599
Heilbrigðisútgjöld alls á föstu verðlagi <i>Total expenditure on health care at constant prices</i>	222.332	234.545	243.268	257.928	268.583
Heilbrigðisútgjöld alls á mann á föstu verðlagi ¹ <i>Total expenditure on health care per capita at constant prices¹</i>	672,1	699,2	708,4	731,3	744,9

Skýringar Notes: Kaup heimila á heilbrigðisþjónustu frá hinu opinbera hafa verið dregin frá. Staðvirk með verðvísitölu samneyslunnar. Verðlag 2019. Household purchases of public health care is excluded. Deflated by price index of public consumption. At 2019 prices.

¹Heilbrigðisútgjöld staðvirk á mann, þús. kr. á verðlagi 2019. Health expenditure per capita in thousand ISK at 2019 price.

Tafla 6. Heilbrigðisútgjöld hins opinbera 2010–2019 Table 6. *General government health expenditure 2010–2019*

Í milljónum króna <i>Million ISK</i>	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Opinber heilbrigðisútgjöld alls								
Total public health expenditure	115.147	124.195	142.816	155.314	172.246	184.988	206.605	223.984
1 Lækningavörur og hjálpartæki								
<i>1 Medical products, applicances and equip.</i>	12.602	12.251	12.085	12.404	12.846	13.029	14.308	15.979
11 Lyf								
<i>11 Pharmaceutical products</i>	9.594	8.911	8.389	8.557	8.362	8.231	9.125	10.665
12 Hjálpartæki								
<i>12 Other medical products</i>	3.008	3.340	3.695	3.846	4.484	4.797	5.183	5.313
2 Þjónusta við ferilsjúklinga								
<i>2 Outpatient services</i>	22.058	24.090	29.343	32.151	37.300	40.610	44.402	50.786
21 Almenn heilsugæsla								
<i>21 General medical services</i>	11.349	12.267	13.966	15.364	17.566	19.592	21.266	25.231
22 Sérfræðiþjónusta								
<i>22 Specialized medical services</i>	5.904	6.479	8.288	9.046	10.282	10.565	10.827	11.654
23 Tannlækningar								
<i>23 Dental services</i>	1.298	1.403	2.447	2.805	3.157	3.507	4.012	5.055
24 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira								
<i>24 Paramedical services</i>	3.508	3.941	4.641	4.937	6.294	6.946	8.297	8.846
3 Þjónusta sjúkrastofnana								
<i>3 Hospital services</i>	76.538	84.078	97.468	106.369	117.515	125.973	141.736	151.596
31 Almenn sjúkrahúsþjónusta								
<i>31 General hospital services</i>	54.192	59.012	68.322	74.759	78.230	85.881	96.471	104.187
32 Sérhæfð sjúkrahúsþjónusta								
<i>32 Specialized hospital services</i>	1.686	1.750	1.686	1.871	1.879	1.798	1.991	2.501
33 Hjúkrunar- og endurhæfingarstofnanir								
<i>33 Nursing and convalescent home services</i>	20.660	23.315	27.461	29.740	37.406	38.294	43.275	44.909
4 Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta								
<i>4 Public health services</i>	674	553	640	740	825	789	692	673
5 Heilbrigðismál, ótalin annars staðar								
<i>5 Health n.e.c.</i>	3.275	3.222	3.282	3.651	3.760	4.587	5.467	4.950
Hlutfall af vergri landsframleiðslu								
Percentage of gross domestic product								
Opinber heilbrigðisútgjöld, alls								
Total public health expenditure	6,85	6,73	6,85	6,72	6,86	7,00	7,29	7,42
1 Lækningavörur og hjálpartæki								
<i>1 Medical products, applicances and equip.</i>	0,75	0,66	0,58	0,54	0,51	0,49	0,50	0,53
11 Lyf								
<i>11 Pharmaceutical products</i>	0,57	0,48	0,40	0,37	0,33	0,31	0,32	0,35
12 Hjálpartæki								
<i>12 Other medical products</i>	0,18	0,18	0,18	0,17	0,18	0,18	0,18	0,18
2 Þjónusta við ferilsjúklinga								
<i>2 Outpatient services</i>	1,31	1,31	1,41	1,39	1,48	1,54	1,57	1,68
21 Almenn heilsugæsla								
<i>21 General medical services</i>	0,68	0,66	0,67	0,66	0,70	0,74	0,75	0,84
22 Sérfræðilæknar								
<i>22 Specialized medical services</i>	0,35	0,35	0,40	0,39	0,41	0,40	0,38	0,39
23 Tannlækningar								
<i>23 Dental services</i>	0,08	0,08	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14	0,17
24 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira								
<i>24 Paramedical services</i>	0,21	0,21	0,22	0,21	0,25	0,26	0,29	0,29

Tafla 6. Heilbrigðisútgjöld hins opinbera 2010–2019 (frh.)
Table 6. General government health expenditure 2010–2019 (cont.)

Í milljónum króna <i>Million ISK</i>	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3 Sjúkrahúsþjónusta <i>3 Hospital services</i>	4,55	4,56	4,67	4,60	4,68	4,77	5,00	5,02
31 Almenn sjúkrahúsþjónusta <i>31 General hospital services</i>	3,22	3,20	3,27	3,24	3,11	3,25	3,40	3,45
32 Sérhæfð sjúkrahúsþjónusta <i>32 Specialized hospital services</i>	0,10	0,09	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,08
33 Hjúkrunar- og endurhæfingarstofnanir <i>33 Nursing and convalescent home services</i>	1,23	1,26	1,32	1,29	1,49	1,45	1,53	1,49
4 Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta <i>4 Public health services</i>	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02
5 Heilbrigðismál, ótalin annars staðar <i>5 Health n.e.c.</i>	0,19	0,17	0,16	0,16	0,15	0,17	0,19	0,16
Heilbrigðisútgjöld staðvirt á mann, þús. kr. á verðlagi 2019 <i>Health expenditure per capita in thousand ISK at 2019 price</i>								
Opinber heilbrigðisútgjöld, alls <i>Total public health expenditure</i>	551,5	529,2	551,7	556,4	581,9	588,3	609,8	621,2
1 Lækningavörur og hjálpartæki <i>1 Medical products, appliances and equip.</i>	60,4	52,2	46,7	44,4	43,4	41,4	42,2	44,3
11 Lyf <i>11 Pharmaceutical products</i>	45,9	38,0	32,4	30,7	28,2	26,2	26,9	29,6
12 Hjálpartæki <i>12 Other medical products</i>	14,4	14,2	14,3	13,8	15,1	15,3	15,3	14,7
2 Þjónusta við ferilsjúklinga <i>2 Outpatient services</i>	105,6	102,7	113,4	115,2	126,0	129,2	131,1	140,9
21 Almenn heilsugæsla <i>21 General medical services</i>	54,4	52,3	54,0	55,0	59,3	62,3	62,8	70,0
22 Sérfræðilæknar <i>22 Specialized medical services</i>	28,3	27,6	32,0	32,4	34,7	33,6	32,0	32,3
23 Tannlækningar <i>23 Dental services</i>	6,2	6,0	9,5	10,0	10,7	11,2	11,8	14,0
24 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira <i>24 Paramedical services</i>	16,8	16,8	17,9	17,7	21,3	22,1	24,5	24,5
3 Sjúkrahúsþjónusta <i>3 Hospital services</i>	366,6	358,3	376,6	381,1	397,0	400,6	418,4	420,4
31 Almenn sjúkrahúsþjónusta <i>31 General hospital services</i>	259,5	251,5	263,9	267,8	264,3	273,1	284,8	289,0
32 Sérhæfð sjúkrahúsþjónusta <i>32 Specialized hospital services</i>	8,1	7,5	6,5	6,7	6,3	5,7	5,9	6,9
33 Hjúkrunar- og endurhæfingarstofnanir <i>33 Nursing and convalescent home services</i>	98,9	99,3	106,1	106,5	126,4	121,8	127,7	124,6
4 Forvarnir og almenn heilbrigðisþjónusta <i>4 Public health services</i>	3,2	2,4	2,5	2,7	2,8	2,5	2,0	1,9
5 Heilbrigðismál, ótalin annars staðar <i>5 Health n.e.c.</i>	15,7	13,7	12,7	13,1	12,7	14,6	16,1	13,7

Skýringar Notes: Kaup heimila á heilbrigðisþjónustu frá hinu opinbera hafa verið dregin frá. Staðvirt með verðvísitölu samneyslunnar. Þús. kr. á verðlagi 2019. The households purchase of public health care is excluded. General government health expenditure deflated by price index of government final consumption.

Tafla 7. Heilbrigðisútgjöld einkaaðila 2010–2019 (frh.)
 Table 7. Private health expenditure 2010–2019 (cont.)

Í milljónum króna <i>Million ISK</i>	2010	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Heilbrigðisútgjöld staðvirt á mann, þús. kr. á verðlagi 2019								
<i>Health expenditure per capita in thousand ISK at 2019 price</i>								
Heilbrigðisútgjöld einkaaðila, alls								
Total private health expenditure	110,0	112,0	111,9	115,6	117,3	120,1	121,4	123,7
1 Lækningavörur og hjálpartæki <i>1 Medical products, appliances and equip.</i>	52,9	52,3	48,0	50,3	49,5	49,9	50,1	52,6
11 Lyf <i>11 Pharmaceutical products</i>	35,1	34,0	30,3	30,4	30,3	30,5	30,9	31,8
12 Hjálpartæki <i>12 Other medical products</i>	17,8	18,4	17,7	19,9	19,2	19,4	19,2	20,8
2 Þjónusta við ferilsjúklinga <i>2 Outpatient services</i>	54,1	56,6	60,6	61,9	64,2	66,4	67,4	67,1
21 Heilsugæsla og sérfræðiþjónusta <i>21 General and special medical services</i>	16,3	16,5	18,3	18,4	19,0	19,6	19,8	19,7
23 Tannlækningar <i>23 Dental services</i>	29,1	30,5	31,0	31,8	33,0	34,0	34,6	34,3
24 Sjúkraþjálfun, iðjuþjálfun og fleira <i>24 Paramedical services</i>	8,7	9,5	11,3	11,8	12,2	12,8	13,0	13,1
3 Sjúkrahúsþjónusta <i>3 Hospital services</i>	2,3	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	2,9
5 Heilbrigðismál, ótalin annars staðar <i>5 Health n.e.c.</i>	0,7	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1

Skýringar Notes: Útgjöld flokkuð samkvæmt COICOP-staðlinum. Heilbrigðisútgjöld staðvirt á mann: Staðvirt með verðvísitölu heilbrigðisútgjalda einkaneyslunnar. Þúsundir króna á verðlagi 2019. *Expenditure classified according to the COICOP classification. Private health expenditure deflated by price consumers health index. Thousand kronur at 2019 prices.*

Tafla 8. Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála eftir fjármögnunaraðilum 2003–2019 Table 8. *Current health expenditure by financing schemes 2003–2019*

Verðlag hvers árs <i>Current prices</i>	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019
Milljónir króna <i>Million ISK</i>										
Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála alls										
<i>Current health expenditure, total</i>	85.312	94.970	115.865	142.733	144.789	161.089	186.490	218.323	238.213	259.312
HF. 11 Hið opinbera										
<i>HF. 11 Government schemes</i>	69.340	76.928	95.031	116.528	115.842	129.250	150.705	178.737	196.230	214.713
HF. 22 Félagasamtök										
<i>HF. 22 NPISH financing schemes</i>	1.140	1.339	1.752	2.122	2.158	2.434	2.889	3.684	4.007	4.268
HF. 3 Útlagður kostnaður heimila										
<i>HF. 3 Household out-of-pocket payment</i>	14.832	16.703	19.083	24.084	26.789	29.405	32.897	35.903	37.976	40.331

Tafla 9. Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála eftir tegund þjónustu 2003–2019 Table 9. *Current health expenditure by function of care 2003–2019*

Verðlag hvers árs <i>Current prices</i>	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019
Milljónir króna <i>Million ISK</i>										
Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála alls										
<i>Current health expenditure, total</i>	85.312	94.970	115.865	142.733	144.789	161.089	186.490	218.323	238.213	259.312
HC.1 Þjónusta í lækningaskyni										
<i>HC.1 Curative care</i>	44.034	47.974	59.711	72.056	73.069	82.650	97.860	115.544	127.623	139.384
HC.11 Þjónusta við innlagða í lækningaskyni										
<i>HC.11 In-patient curative care</i>	22.061	23.304	27.485	35.378	33.552	37.826	47.612	53.803	59.730	64.874
HC.12 Þjónusta á dagdeildum í lækningaskyni										
<i>HC.12 Day curative care</i>	4.036	3.988	6.642	6.003	4.829	5.453	4.607	7.155	8.651	9.189
HC.13 Ferliþjónusta í lækningaskyni										
<i>HC.13 Outpatient curative care</i>	17.768	20.336	25.136	30.060	34.139	38.887	45.083	53.843	58.415	64.477
HC.131 Grunnþjónusta og greining lækna										
<i>HC.131 General outpatient curative care</i>	7.848	8.537	10.845	12.604	15.149	17.585	19.030	24.316	26.568	30.200
HC.132 Tannlækningar á stofum										
<i>HC.132 Dental outpatient curative care</i>	5.415	6.172	7.184	8.463	9.128	10.640	12.648	14.734	15.994	17.430
HC.133 Önnur sérhæfð lækniþjónusta										
<i>HC.133 Specialised outpatient curative care</i>	4.210	4.881	6.035	8.138	8.801	9.207	11.898	13.296	14.179	14.849
HC.139 Öll önnur ferliþjónusta í lækningaskyni										
<i>HC.139 All other outpatient curative care</i>	294	746	1.072	855	1.062	1.456	1.507	1.497	1.674	1.999
HC.14 Heimaþjónusta í lækningaskyni										
<i>HC.14 Home-based curative care</i>	170	346	448	615	550	484	557	744	828	845
HC.2 Endurhæfing										
<i>HC.2 Rehabilitative care</i>	4.396	5.040	6.332	8.442	7.521	8.404	10.294	16.071	16.706	17.577
HC.21 Endurhæfing innlagðra										
<i>HC.21 In-patient rehabilitative care</i>	1.683	1.811	2.174	3.526	3.455	3.937	4.863	7.968	7.177	7.744
HC.22 Endurhæfing á dagdeildum										
<i>HC.22 Day rehabilitative care</i>	347	555	998	470	287	307	366	326	386	416
HC.23 Endurhæfing í ferliþjónustu										
<i>HC.23 Out-patient rehabilitative care</i>	2.366	2.674	3.159	4.446	3.779	4.160	5.065	7.777	9.144	9.417
HC.24 Endurhæfing í heimaþjónustu										
<i>HC.24 Home-based rehabilitative care</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HC.3 Langtímahjúkrun										
<i>HC.3 Long-term care (health)</i>	16.839	20.215	23.951	27.732	29.372	33.472	38.683	42.858	46.434	50.708
HC.31 Langtímahjúkrun innlagðra										
<i>HC.31 In-patient long-term care (health)</i>	15.094	18.250	21.613	25.504	27.116	30.949	35.733	38.999	42.291	45.794
HC.32 Langtímahjúkrun á dagdeildum										
<i>HC.32 Day long-term care (health)</i>	641	750	716	385	285	229	223	399	407	455
HC.33 Langtímahjúkrun í ferliþjónustu										
<i>HC.33 Outpatient long-term care (health)</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HC.34 Langtímahjúkrun í heimaþjónustu										
<i>HC.34 Home-based long-term care (health)</i>	1.104	1.216	1.621	1.844	1.972	2.294	2.727	3.460	3.736	4.459

Tafla 9. Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála eftir tegund þjónustu 2003–2019 (frh.)
 Table 9. Current health expenditure by function of care 2003–2019 (cont.)

Verðlag hvers árs <i>Current prices</i>	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019
HC.5 Lækninga- og hjúkrunarvörur og hjálpartæki										
HC.5 Medical goods (non-specific by function)	15.035	15.877	18.532	25.931	26.121	26.425	28.004	29.553	31.696	35.296
HC.51 Lyf og aðrar óvaranlegar lækninga- og hjúkrunarvörur										
<i>HC.51 Pharmaceuticals and other medical non-durables</i>	13.301	13.978	16.079	22.741	22.618	22.391	23.579	23.901	25.637	28.738
HC.511 Lyfseðilskyld lyf										
<i>HC.511 Prescribed medicines</i>	8.323	7.729	8.867	13.176	12.118	13.620	13.423	13.498	14.679	16.850
HC.512 Lyf án lyfseðils										
<i>HC.512 Over-the counter medicines</i>	2.898	3.716	4.108	5.627	6.150	4.120	4.531	4.796	5.140	5.294
HC.513 Aðrar óvaranlegar lækninga- og hjúkrunarvörur										
<i>HC.513 Other medical non-durables</i>	2.080	2.532	3.105	3.937	4.350	4.650	5.625	5.607	5.819	6.595
HC.52 Hjálpartæki og aðrar varanlegar lækningavörur										
<i>HC.52 Therapeutic appliances and other medical durables</i>	1.735	1.899	2.453	3.190	3.503	4.035	4.425	5.652	6.059	6.557
HC.6 Forvarnir										
HC.6 Prevention and public health services	1.982	2.272	2.942	3.461	3.518	4.133	4.377	5.336	6.142	7.246
HC.61 Upplýsingar, menntun og ráðgjöf										
<i>HC.61 Information, education and counseling programmes</i>	207	201	256	293	316	440	481	987	970	1.147
HC.62 Ónæmisáðgerðir										
<i>HC.62 Immunisation programmes</i>	617	766	848	1.036	1.180	1.352	1.374	842	1.170	1.417
HC.63 Snemmbúin uppgötvun sjúkdómstílfella										
<i>HC.63 Early disease detection programmes</i>	527	604	767	842	862	984	1.080	2.013	2.217	2.541
HC.64 Kerfi til vöktunar heilbrigðisástands										
<i>HC.64 Health condition monitoring programmes</i>	561	618	824	937	1.002	1.166	1.217	1.203	1.402	1.673
HC.65 Faraldsfræðilegt eftirlit og aðgerðir tengdar eftirliti með sjúkdómum										
<i>HC.65 Epidemiological surveillance and risk and disease control programmes</i>	52	61	218	320	123	139	182	246	291	356
HC.66 Viðbrögð við stórslysum og/eða hættuástandi										
<i>HC.66 Preparing for disaster and emergency response programmes</i>	17	22	28	32	35	52	43	45	93	111
HC.7 Stjórnarsýsla á sviði heilbrigðismála og sjúkratryggingar										
HC.7 Governance and health system and financing administration	1.372	1.700	2.048	2.286	2.197	2.354	2.697	3.583	3.838	2.730

Tafla 10. Rekstrarútgjöld til heilbrigðisþjónustu eftir veitendum hennar 2003–2019

Table 10. Current health expenditure by providers 2003–2019

Verðlag hvers árs <i>Current prices</i>	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019
Milljónir króna <i>Million ISK</i>										
Rekstrarútgjöld til heilbrigðismála										
alls										
<i>Current health expenditure, total</i>	85.312	94.970	115.865	142.733	144.789	161.089	186.490	218.323	238.213	259.312
HP.1 Sjúkrahús										
<i>HP.1 Hospitals</i>	35.149	37.845	46.772	55.804	53.595	61.134	71.502	85.866	94.607	101.947
HP.2 Hjúkrunarheimili										
<i>HP.2 Residential long-term care facilities</i>	11.791	14.253	17.544	20.243	22.465	25.140	29.630	33.434	36.036	39.060
HP.3 Veitendur ferliþjónustu										
<i>HP.3 Providers of ambulatory health care</i>	19.205	22.080	27.045	32.945	34.765	39.623	47.185	57.480	62.892	69.782
HP.31 Læknastofur										
<i>HP.31 Medical practices</i>	3.743	4.219	5.247	7.271	7.622	8.300	10.858	11.971	12.587	13.124
HP.32 Tannlæknastofur										
<i>HP.32 Dental practices</i>	5.415	6.172	7.184	8.463	9.128	10.640	12.648	14.734	15.994	17.430
HP.33 Stofur annarra heilbrigðisstétta										
<i>HP.33 Other health care practitioner</i>	2.149	2.870	3.486	4.264	4.132	4.644	5.503	7.679	9.109	9.341
HP.34 Heilsugæslur										
<i>HP.34 Ambulatory health care centres</i>	6.623	7.424	9.300	10.809	11.561	13.373	15.023	19.139	20.961	24.931
HP.35 Heilbrigðisþjónusta í heimahúsum										
<i>HP.35 Providers of home health care services</i>	1.274	1.395	1.828	2.139	2.322	2.667	3.154	3.957	4.242	4.956
HP. 4 Veitendur stoðþjónustu										
<i>HP. 4 Providers of ancillary services</i>	1.654	1.891	2.350	2.825	2.990	3.650	4.575	5.378	5.774	6.372
HP. 41 Sjúkraflutningar										
<i>HP. 41 Providers of patient transportation and emergency rescue</i>	769	814	1.048	1.270	1.427	1.687	2.188	2.575	2.868	3.174
HP. 42 Rannsóknar- og greiningarstofur										
<i>HP. 42 Medical and diagnostic laboratories</i>	884	1.077	1.302	1.555	1.563	1.963	2.388	2.803	2.906	3.198
HP.5 Smásalar, og aðrir sem veita lækninga- og hjúkrunarvörur										
<i>HP.5 Retail sale and other providers of medical goods</i>	15.035	15.877	18.532	25.931	26.121	26.425	28.004	29.553	31.696	35.296
HP. 51 Apótek										
<i>HP. 51 Pharmacies</i>	11.220	11.446	12.974	18.804	18.268	17.741	17.954	18.293	19.818	22.143
HP.52 Smásalar										
<i>HP. 52 Retail sellers and other suppliers of durable medical goods and medical appliances</i>	1.735	1.899	2.453	3.190	3.503	4.035	4.425	5.652	6.059	6.557
HP. 59 Aðrir seljendur og birgjar sem veita lyfja- og lækningavörur										
<i>HP. 59 All other miscellaneous sellers and other suppliers of pharmaceuticals and medical goods</i>	2.080	2.532	3.105	3.937	4.350	4.650	5.625	5.607	5.819	6.595
HP.6 Veitendur forvarna										
<i>HP. 6 Providers of preventive care</i>	567	715	866	1.100	992	1.195	1.240	1.314	1.373	1.555
HP.7 Opinber stjórnsýsla á sviði heilbrigðismála										
<i>HP.7 Providers of health care system administration and financing</i>	1.372	1.700	2.048	2.286	2.197	2.354	2.697	3.583	3.838	2.730
HP.9 Aðrir (erlendis)										
<i>HP.9 Rest of the world</i>	538	609	708	1.599	1.663	1.568	1.657	1.716	1.998	2.571

Tafla 11. Rekstrarútgjöld til heilbrigðisútgjalda OECD-ríkja sem hlutfall af landsframleiðslu 2003–2018
 Table 11. Current health expenditure in OECD countries as percent of GDP 2003–2018

	Rekstrarútgjöld hins opinbera til heilbrigðismála			Heildarreklarútgjöld til heilbrigðismála		
	Current public health expenditure			Total current health expenditure		
	2003	2010	2018	2003	2010	2018
Austurríki <i>Austria</i>	7,1	7,6	7,7	9,5	10,2	10,3
Ástralía <i>Australia</i>	5,4	5,8	6,2	7,9	8,4	9,3
Bandaríkin <i>United States</i>	6,5	7,9	14,3	14,5	16,3	16,9
Belgía <i>Belgium</i>	6,8	7,8	7,8	9,2	10,2	10,3
Bretland <i>United Kingdom</i>	6,4	8,2	7,8	8,2	10,0	10,0
Chile <i>Chile</i>	3,8	4,0	5,5	7,3	6,8	9,1
Danmörk <i>Denmark</i>	7,5	8,7	8,5	8,9	10,3	10,1
Eistland <i>Estonia</i>	3,7	4,8	4,9	4,9	6,3	6,7
Finnland <i>Finland</i>	6,0	7,0	7,0	7,9	9,1	9,0
Frakkland <i>France</i>	7,9	8,6	9,4	10,1	11,2	11,3
Grikkland - <i>Greece</i>	5,1	6,6	4,5	8,4	9,5	7,7
Holland - <i>Netherlands</i>	6,4	8,5	8,2	9,1	10,2	10,0
Írland - <i>Ireland</i>	5,5	8,0	5,1	7,0	10,5	6,9
Ísland - <i>Iceland</i>	7,9	6,7	6,9	9,7	8,4	8,4
Ísrael - <i>Israel</i>	4,4	4,4	4,9	7,1	7,0	7,5
Ítalía - <i>Italy</i>	5,9	7,0	6,4	7,8	8,9	8,7
Japan - <i>Japan</i>	6,1	7,5	9,2	7,6	9,2	11,0
Kanada - <i>Canada</i>	6,3	7,5	7,6	9,0	10,7	10,8
Kórea - <i>Korea</i>	2,6	3,6	4,5	4,4	5,9	7,6
Lettland - <i>Latvia</i>	2,7	3,7	3,7	5,5	6,1	6,2
Litháen - <i>Lithuania</i>	4,7	4,9	4,4	6,2	6,8	6,6
Lúxemborg - <i>Luxembourg</i>	5,8	6,0	4,4	7,0	7,0	5,3
Mexíkó - <i>Mexico</i>	2,4	2,9	2,8	5,8	6,0	5,5
Noregur - <i>Norway</i>	7,7	7,5	8,6	9,2	8,9	10,0
Nýja Sjáland - <i>New Zealand</i>	6,0	7,8	7,3	7,7	9,6	9,2
Portúgal - <i>Portugal</i>	6,3	6,9	5,8	8,9	9,8	9,4
Pólland - <i>Poland</i>	4,1	4,6	4,5	6,0	6,4	6,3
Slóvakía - <i>Slovak Republic</i>	4,8	5,6	5,4	5,4	7,7	6,7
Slóvenía - <i>Slovenia</i>	5,9	6,3	6,1	8,1	8,6	8,3
Spánn - <i>Spain</i>	5,4	6,8	6,3	7,6	9,1	9,0
Sviss - <i>Switzerland</i>	6,4	6,6	7,6	10,4	10,3	11,9
Svíþjóð - <i>Sweden</i>	7,0	6,9	9,3	8,4	8,3	10,9
Tékkland - <i>Czech Republic</i>	5,9	5,8	6,3	6,6	6,9	7,6
Tyrkland - <i>Turkey</i>	3,6	3,9	3,2	5,1	5,1	4,2
Ungverjaland - <i>Hungary</i>	5,7	5,0	4,7	8,1	7,5	6,7
Þýskaland - <i>Germany</i>	8,0	9,2	9,7	10,4	11,1	11,5

Heimild Source: OECD Health Data 2021 janúar og Hagstofa Íslands. *OECD Health Data January 2021 and Statistics Iceland.*

Hagtíðindi Fjármál hins opinbera
 Statistical Series *Public finance*

106 árg. • 1. tbl. 28. janúar 2021

ISSN 1670-4770

Umsjón *Supervision* Þórunn Freyja Gústafsdóttir • thorunn.f.gustafsdottir@hagstofa.is

© Hagstofa Íslands *Statistics Iceland* • Borgartúni 21a 150 Reykjavík Iceland

www.hagstofa.is • www.statice.is

Sími *Telephone* +(354) 528 1000

Bréfasími *Fax* +(354) 528 1099

Um rit þetta gilda ákvæði höfundalaga. Vinsamlegast getið heimildar.

Reproduction and distribution are permitted provided that the source is mentioned.